БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 134 (19.805). • 1987 йил 11 июнь, пайшанба • Баҳоси 3 тийин.

УЛУҒ ОКТЯБРЬ ЮБИЛЕЙИ ШАРАФИГА

СОВЕТ ОИЛАСИ

Оиланинг мустаҳкамлиги—социалистик жамиятимиз куч-қудратининг асоси

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Жаъфар Розиқов ва унинг оиласини «Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи ҳамиша ҳурмат билан тилга олади. Розиқов бирлашмада қарийиб қирқ йилдан буён меҳнат қилаётир. У — цех партия ташкилотининг секретари. Ёшларнинг талабчан устози, новатор ишчи ҳамиша изланишда.

Кейинги йилларда бирлашмада машҳур ишчининг бутун бир сулоласи шаклланди. Муҳаббат Розиқова ҳам кўпдан буён эри билан бир цехда меҳнат қилади. Иброҳим билан Шокир ҳам ота-оналари изидан бориб, шу корхонага ишга келишди.

Яқинда Андижон пойабзал бирлашмаси коллективи Алимовлар сулоласи умумий иш стажининг 100 йиллигини нишонлади. Уруш йиллари бу ерга ишга келган Ғулом Алимов эндиликда юқори малакали пойабзалчи. Тўққиз ўғил-қизи — Азиза, Насиба, Дилфуза, Марғуба, Содиқжон, Собиржон, Мадамин, Абдусалом ҳам ота касбига меҳр қўйиб, малакали пойабзалчи бўлиб етишдилар. Сулола аъзолари Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига беш йиллик икки йили топшириғини бажариш учун курашиб, янги-янги резерв ва имкониятларни ишга солмоқдалар.

Аҳил, иноқ яшаётган, ижтимоий қизиқишлари кенг бундай совет оилалари республикамизда жуда кўп. Меҳнат сулоларини шарафлаш, ёшларни уларнинг ҳаёт тарзи мисолида тарбиялаш энг яхши анъаналаримиздан бирига айланиб бормоқда. К. Е. Ворошилов номли Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводида ишчи-хизматчилар байрам тантаналари ва тематик кечаларни ўғил-қизлари билан биргаликда ўтказадилар. Болалар ота-оналарининг иш жараёни билан танишадиган кунлар ҳам ташкил этилган. Бундай учрашувлар болаларда ишчи касбларига меҳр ва қизиқиш уйғотаётир. Корхонада ишчи сулолалари сафи кенгаяётганлигининг боиси шунда.

Ота-оналарнинг турмуш тарзи, ибрати болалар учун энг яхши тарбия воситасидир. Ҳалол меҳнат, пок турмуш тарзи қарор топган бундай мустаҳкам, маънавий ва ахлоқий соғлом оилалар социалистик жамиятимиз пойдеворидир.

Ота-оналарнинг ҳаётий позицияси, дунёқараши, кураш ва интилишлари фарзандлар тарбиясида алоҳида аҳамият касб этади. Илғор ғоялар ва курашлар байроғини баланд кўтариб, ҳаёт оқимининг олдида бораётган ота-оналарнинг фарзандлари комил инсонлар бўлиб етишишларига шак-шубҳа йўқ, албатта. Бундай ота-оналар ўғил-қизларини ҳаёт ҳақиқатларини тезда англаб олишга, ўз оиласи, тенгдошлари ва жамият олдидаги масъулиятларини унутмасликка даъват этадилар.

Яшириб нима қиламиз, шундай ёшлар ҳам борки, ё бирор ерда қўним топиб ишлайдилар ёки ўқишнинг уддасидан чиқадилар. Улар ўйин-кулги шайдоси, чет эл модалари, ялтироқ кийимлар «қурбони». Ёшлар орасида ичкиликка, нашавандлик ва гиёҳвандликка хуруж қўйганлар, жиноий ишлари учун суд олдида жавоб бераётганлари ҳам йўқ эмас. Бундай ноxуш ҳолатларнинг сабабларини ўргандиган бўлсангиз, ҳаммаси аввало оилада тарбия борасида йўл қўйилган хатолардан бошланганини кўрасиз. Одатда бундай йигит-қизлар ота-оналарининг эркаси. Улар болаларининг оғзидан чиққанини муҳайё этишган, эркалатиб, талтайтириб юборишган, фарзандлари қунимли, сабот-матонатли, меҳнатсевар кишилар бўлиб етишишлари тўғрисида ғамхўрлик қилишмаган.

Инсон меҳнат кўникмасини, жамият бойликларини муқаддас билиб сақлаш туйғусини даставвал оилада орттиради. Кейинчалик оила билан мактаб ҳамкорлигида бу тарбия яна ҳам сайқал топиб боради.

— Турмуш ўртоғим Вафо Отақулов билан қарийиб чорак асрдан буён Аму — Бухоро канали трассасида меҳнат қиламиз, — дейди Ўзбекистонда юз мингинчи Қаҳрамон она Вера Ивановна Отақулова. — Болаларим ўзлари ўқийдиган мактаб ўқувчилари билан сув омборига экскурсияга келиб туришади. Ўғил-қизларимиз мактабдошлари билан бир сафда туриб, ишимиз жараёнини кузатишади. Улар ўз ота-оналари билан фахрланаётганини сезиб турамиз. Оиламизда ҳеч нарса исроф бўлмайди. Болаларим бир-бирларининг кийимларини кийиб катта бўлишади. Уни-буни олиб беринг, деб хархаша қилишмайди. Уларга янги кўйлак тикиб берган куним байрам бўлиб кетади. Катталари кичикларини ювиб тарайди, кийинтиради, овқатлантиради. Дарсини тайёрлашга ёрдам беради.

Дарҳақиқат, инсондаги бир-бирига ёрдам, ҳамкорлик, ҳамжиҳатлик фазилатлари оиладан бошланади, оиладан камолга етади. Аксарият кўп болали оилаларда одобли, меҳнатсевар, ростгўй болалар вояга етишишлари бежиз эмас.

Оила тўғрисида ғамхўрлик қилиш бизнинг диёримизда энг муҳим умумдавлат, бутун жамият иши. «Жамият мустаҳкам, маънавий ва ахлоқий жиҳатдан соғлом оила бўлишидан ғоят манфаатдордир»,— деб таъкидланади КПСС Программасида. Партия ва ҳукуматимиз оилани мустаҳкамлашга, бола тарбиясига яқиндан ёрдам кўрсатмоқда. Оилаларнинг моддий, турар жой ва маиший шароитларини янада яхшилаш борасида янгидан-янги тадбирлар белгиланмоқда.

Социалистик оила эркаклар билан аёлларнинг тўла тенг ҳуқуқлилиги, оила учун, фарзандлар тақдири учун баб-баравар жавобгарлиги асосида қурилган. Афсуски, редакцияга келаётган хатлардан шу нарса маълум бўлмоқдаки, аксарият ҳолларда оила, бола ташвишлари кўпинча аёллар зиммасида қолмоқда. Айниқса, нотинч оилаларда бу ҳол жиддий тус олмоқда. Бир томонда болалар, иккинчи томонда оналарнинг ўзлари изтироб чекаётган ҳоллар рўй бермоқда. Хотин-қизларга нотўғри муносабатда бўлиш, оилада аёлни камситиш ҳоллари бор. Бундай ҳоллар Самарқанд, Қашқадарё, Жиззах, Навоий, Сирдарё ва бошқа областларда юз бермоқда.

Аёллардаги оналик туйғуси ниҳоятда қудратли кучдир. Бундай беғубор туйғуга хотин-қизлар қадр-қимматига салбий таъсир кўрсатаётган ҳар қандай хатти-ҳаракатга партия, совет, жамоат ташкилотлари, хусусан, хотин-қизлар кенгашлари қатъий чек қўйишлари, нотинч оилалар уларнинг доимий назорати остига олиниши керак.

Ўтган йили республикамизда 27 мингдан ортиқ қўйди-чиқди рўйхатга олинди. Тошкент аҳолисининг ҳар минги ҳисобига никоҳни бекор қилиш сони республикада ўртача даражадан икки баравардан кўпроқ юқоридир. Айни «тарбияси қийин» болалар ана шундай нотинч оилалар ҳиссасига тўғри келишини ҳамиша ёдда тутиш ва уларнинг миқдорини камайтириш мақсадларини кўзлаб, оммавий-маданий, маънавий-сиёсий тарбия ишини кескин кучайтириш керак. Бундай оилалар хотин-қизлар кенгашлари, ҳуқуқ-тартибот органлари эътиборида бўлмоғи лозим.

Оила — мўътабар. Уни асраб қолиш, мустаҳкамлаш учун курашиш керак. Ёш оилаларга алоҳида ғамхўрлик кўрсатиш лозим. Ёшларни турмуш аччиқ-чучукларига бардошли қилиб тарбиялаб боришда оилавий клублар, ёш ота-оналар мактаблари, турмуш маданияти халқ университетлари, мутахассислар консультацияси катта самара беради. Ёш оилаларни уй-жой билан таъминлаш, иш шароитларини яхшилаш керак.

Афсуски, ёш оилаларнинг эҳтиёжлари тўла ҳисобга олинмаётган ҳоллар кўп. Савдо ташкилотлари узоқ муддатли кредит йўли билан ёшларга маданий-маиший товарларни сотишни яна ҳам кенг йўлга қўйиши лозим. Ёш оилалар яшайдиган ётоқхоналардаги маданий-маиший шароитларни яхшилаш зарур.

Корхоналар, хўжаликлар ва турли ташкилотларда оилага хизмат комиссияси ташкил этилиб, унга ташкилот раҳбар ходимларидан, хотин-қизлар кенгашларидан вакил, психолог, социолог, врач аъзо этиб киритилиши даркор. Уй-жой билан таъминлаш, болаларни боғчаларга жойлаштириш, хотин-қизлар соғлиғини мустаҳкамлашга доир масалалар ана шу комиссия зиммасига юклатилса, фойдадан холи бўлмасди. Оила ҳақида ғамхўрлик хотин-қизлар кенгашларининг бирдан-бир жонажон иши бўлиб қолмоғи керак. Корхоналар, хўжаликларнинг раҳбарлари, маҳаллий партия ва совет органлари, хотин-қизлар кенгашлари кўп болали оналарга алоҳида эътибор беришлари, болалар объектлари қурилишини кенгайтириш вазифаларини, бошқа социал масалаларни ишчанлик билан ҳал этишлари керак.

Жамият ҳаётининг барча жабҳаларини қайта қуриш ва социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш жараёни авж олган ҳозирги долзарб паллаларда хотин-қизлар кенгашлари ҳам кенг кўламли ишларни бошлаб юбордилар. Ҳаёт илгари сураётган мураккаб вазифаларни ҳал этиш учун курашда хотин-қизлар активлигини кучайтиришда, уларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яна ҳам яхшилашда бу кенгашларнинг масъулияти янада ошади. Болалар уйлари ва интернатларда тарбияланувчиларга, умуман, бола тарбиясига уларнинг кундалик ғамхўрлиги керак. Болалар боғчалари ва бошқа тарбия муассасаларида ишларнинг яхшиланиши, оила билан таълим-тарбия муассасалари ходимларининг бола тарбиясидаги ҳамкорлиги — бу ва шу сингари масалалар хотин-қизлар кенгашлари зиммасига янада масъулият юклайди.

Ажойиб замонда яшамоқдамиз. Жамиятимиз ўз аъзоларининг маънавий баркамоллиги, улар ўз гражданлик бурчларини чуқур англаб етишлари, шонли анъаналаримизга содиқ ворисларни вояга етказишлари тўғрисида мислисиз ғамхўрликлар кўрсатмоқда. Бу диққат-эътибор ўз-ўзидан оилада эр-хотиннинг ўзаро ишонч, меҳр-муҳаббат билан яшашга даъват этади. Совет оиласининг интернационаллашув жараёни кучайиб бормоқда. Халқлар дўстлиги миллатлараро никоҳ сингари оиланинг янги социалистик формасини пайдо қилди. Вазифа —оила ҳар бир аъзосининг ижтимоий ва меҳнат фаоллигини оширишдан, оила аъзоларининг муштарак дунёқарашига эришишдан иборат.

Совет оиласи — буюк Октябрь социалистик революциясининг мевасидир. Уни бутун чоралар билан мустаҳкамлаб, чинакам тарбия ўчоғига айлантирайликки, токи унда камол топган замондошларимизнинг юксак маънавий-ахлоқий ва гражданлик фазилатлари жамиятимизда рўй-рост намоён бўлаверсин.

СУРАТДА: Тошкентдаги «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси спорт костюмлари учун матолар тўқиш цехи мастер ёрдамчиси Ориф Ғофуржонов. У тажрибали мутахассис сифатида кўпгина ёшларга мураббийлик қилмоқда. Дастгоҳларнинг ҳамиша соз бўлишига эришмоқда.

М. НУРИДДИНОВ фотоси.

Сирдарёнинг «кумуш тола»си

ГУЛИСТОН («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Сирдарё области пиллакорлари социалистик мажбуриятларини бажардилар. Улуғ Октябрнинг 70 йиллик юбилейи шарафига она Ватанга 432 тоннадан зиёд хом ашё армуғон этдилар. Унинг 93 проценти юқори сортларга қабул қилинди.

Областнинг «кумуш тола» хирмонига Гулистон, Ворошилов, Сирдарё, Боёвут, Комсомол ва Оқолтин районларининг пиллакорлари салмоқли улуш қўшдилар. Айниқса, Гулистон районидаги Фрунзе номли, Ворошилов районидаги Карл Маркс номли, Боёвут районидаги «Коммунизм», Сирдарё районидаги «Ленинград», Комсомол районидаги «Коммунизм» колхозлари, Ильич районидаги «Правда», Оқолтин районидаги «Фарғона» совхозларида эришилган натижалар қувончли бўлди.

Шу кунларда областда ипак қуртини тезкор усулда боқиб, зиммага олган мажбуриятларини ошириб бажарган пиллакорларнинг номлари тез-тез тилга олинмоқда. Оқолтин районидан Тошхон Расулова, Ворошилов районидан Ўрозгул Қўшматова, Гулистон районидан Улбувиш Жуманова, Ильич районидан Гулнора Жумаева, Комсомол районидан Хурсаной Хўжамуродова, Боёвут районидан Янглиш Мусурмонова, Сирдарё районидан Васила Афлатова, Меҳнатобод районидан Мария Тойлоқова, Ховос районидан Муҳаббат Алибоевалар ҳар қути ипак қурти уруғидан 90—100 килограммдан пилла топширдилар.

Айни пайтда «кумуш тола» ижодкорлари давлатга 450 тонна Сирдарё пилласи етказиб беришдек оширилган мажбуриятни ҳам бажариш учун курашни давом эттирмоқдалар.

Х. ХАЛИЛОВ.

СССР Министрлар Совети мукофотларини олишга ишларни қабул қилиш тўғрисида

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг 1977 йил 15 мартдаги қарори билан СССР Министрлар Советининг мукофотлари таъсис этилган эди.

Халқ хўжалиги ва унинг тармоқларини ривожлантиришнинг ҳамма йўналишлари бўйича фан ва техника соҳасидаги ишлар мукофотларни олишга тақдим этилиши мумкин.

Ишлар халқ хўжалигининг энг муҳим фан-техника проблемаларини ҳал этишга ёрдам бериши, фан-техника тараққиёти юксак суръатларини таъминлаши, кенг жамоатчиликка манзур бўлиб, оммалашиши ҳамда тасдиқланган катта иқтисодий самарага эга бўлиши керак.

Мукофотталаб ишларни Иттифоқ министрликлари ва комитетлари, иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари, СССР Фанлар академияси тегишли касаба союз марказий комитетлари ва советлари билан биргаликда тақдим этишига рухсат берилди.

Раҳбар органларнинг қарорларига ёки давлат фан-техника программаларининг топшириқларига мувофиқ бажарилган ишларни тақдим этишга алоҳида эътибор бериш лозим.

1988 йилги СССР Министрлар Совети мукофотларини олишга талабгор материалларни қабул қилиш шу йил 1 сентябрда тугайди.

Қурилиш ва агросаноат комплексидан ташқари фан ва техника соҳасидаги ишлар юзасидан барча материаллар ва ҳужжатлар СССР Фан ва техника давлат комитетининг СССР Министрлар Совети мукофотлари бўйича бўлимида қуйидаги адрес билан қабул қилинади: 103905, Москва, К-9, Горький кўчаси, 11-уй, 137-хона, телефонлар: 229-03-05, 229-42-12.

Қурилиш ва агросаноат комплекси бўйича ишларни қабул қилиш муддатларини СССР Госстройидан (телефон: 292-68-07 ва 292-62-49) ҳамда СССР Давлат агросаноат комитетидан (телефон 290-47-65) билиш мумкин.

КПСС Марказий Комитетида кенгаш

8-9 июнь кунлари КПСС Марказий Комитетида экономикани бошқаришни тубдан қайта қуриш масалаларига бағишланган кенгаш бўлиб ўтди. Ана шу масалалар КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленуми муҳокамасига ҳавола этилади.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, Н. И. Рижков, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидатлар Б. Н. Ельцин, Н. Н. Слюньков Н. В. Тализин иштирок этдилар.

Кенгашга корхоналар ва бирлашмаларнинг, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, олимлар, партия ходимлари таклиф этилдилар.

Кенгашни М. С. Горбачев очди.

КПСС Марказий Комитети секретари Н. Н. Слюньков экономикани бошқаришни қайта қуришнинг асосий йўналишлари тўғрисида ахборот берди.

Кенгашда: Ленинграддаги С. М. Киров номли «Электросила» электр машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Б. И. Фомин, М. В. Фрунзе номли Суми машинасозлик илмий- ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг ўринбосари В. П. Москаленко, И. А. Лихачев номли Москва автомобиль заводи бош директорининг ўринбосари А. И. Бужинский, Ю. В. Андропов номли «Ростсельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Ю. А. Песков, СССР Фанлар академияси АҚШ ва Канада институтининг директори Г. А. Арбатов, СССР химия ва нефть машинасозлиги министри В. М. Лукьяненко, СССР 50 йиллиги номли Иваново станоксозлик ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори В. П. Кабаидзе, Главмособлстройнинг 18-трести бошқарувчиси Н. И. Травкин, КПСС Ленинград шаҳар комитетининг биринчи секретари А. Н. Герасимов, СССР қора металлургия министри С. В. Колпаков, Литвадаги «Сигма» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори А. Б. Чуплинскас, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Г. В. Колбин, «Ждановтяжмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори И. Д. Нагаевский, СССР Фанлар академияси Жаҳон социалистик системаси экономикаси институтининг директори О. Т. Богомолов, СССР приборсозлик, автоматлаштириш воситалари ва бошқарув системалари министри М. С. Шкабардня, «Омскшина» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори П. В. Будеркин, Москва давлат университетининг кафедра мудири Г. Х. Попов, «Комплекс» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори А. А. Нестеров, Ворошиловград кондитер фабрикасининг директори С. И. Крупко, СССР Фанлар академияси Экономика институтининг директори Л. И. Абалкин сўзга чиқдилар.

М. С. Горбачев якунловчи нутқ сўзлади.

Кенгаш тўғрисидаги ҳисобот яқин кунлар ичида матбуотда эълон қилинади.

(ТАСС).

ҲУШЁР ТУРМУШ ТАРЗИ ЯНАДА ҚАТЪИЙ ҚАРОР ТОПТИРИЛСИН

Партия ҳушёр турмуш тарзини қарор топтиришни, ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этишни бутун ижтимоий турмушни қайта қуриш ҳамда янгилаш соҳасидаги кўп қиррали ишнинг таркибий қисми, энг муҳим йўналишларидан бири, деб билади. Партия Марказий Комитетининг «КПСС Марказий Комитетининг ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш ҳамда бу ишни кучайтириш тўғрисидаги қарорлари қандай бажарилаётганлиги ҳақида» 1987 йил 22 майда қабул қилган қарори шу масалаларга доимий эътибор бериб турилганлигининг янги далилидир. Мазкур қарорнинг бажарилишини ташкил этиш билан боғлиқ вазифалар КПСС Марказий Комитетида бўлиб ўтган кенгашда муҳокама қилинди, унда СССР ва Россия Федерацияси бир қанча министрликлари ҳамда идораларининг раҳбарлари, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва РСФСР Министрлар Советининг, ВЦСПС, ВЛКСМ Марказий Комитети аппаратининг ходимлари, матбуот, телевидение ва радиоэшиттириш ходимлари қатнашдилар.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Е. К. Лигачев, КПСС Марказий Комитетининг секретари Г. П. Разумовский нутқ сўзладилар.

Партиянинг, давлат ва жамоат ташкилотларининг совет кишилари фаол қўллаб-қувватлаган икки йиллик куч-ғайратлари мамлакатдаги маънавий муҳитни яхшиланиш сари анчагина ўзгартирганлиги таъкидлаб ўтилди. Ичкиликбозликка ва алкоголизмга қарши кураш соғлом, ҳушёр турмуш тарзи учун оммавий ҳаракатга айланиб кетди. Ҳозир эришилган натижаларга таяниб, ичкиликбозликни тугатиш соҳасидаги ишни кучайтириш, шу социал иллатга қарши бир ёқадан бош чиқариб чинакамига кураш бошлаш, ҳеч чекинмай, сабот билан мунтазам ҳаракат қилиш бениҳоя муҳимдир.

Партия, давлат, касаба союз, комсомол ташкилотлари, бутун жамоатчиликнинг бирлашган куч-ғайратлари билангина муваффақиятни таъминлаш мумкинлиги алоҳида таъкидланди. Бу ишда комплекс ёндашиш, ташкилий, тарбиявий, медицина, маъмурий-ҳуқуқий чора-тадбирларни моҳирлик билан қўшиб олиб бориш керак. Муаммони ҳужум билан, шовқин-суронли қисқа муддатли кампаниялар, асосан тақиқлаш усуллари билан ҳал этиш йўлидаги уринишлар ичкиликбозликни бартараф этишга қаратилган куч-ғайратларнинг самарадорлигини камайтиради. Бу бир қанча жойларда самогон тайёрлаш кўпайишига олиб борди, ҳушёрлик зоналарини кенгайтириш соҳасидаги фойдали, зарур ишнинг обрўсини туширмоқда.

Шу йилнинг биринчи кварталида бир қанча регионларда вино-арақ маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва сотишни кўпайтиришга йўл қўйган СССР Давлат агросаноат комитети, СССР Савдо министрлиги, Центросоюз, маҳаллий совет органлари ходимларининг позицияси қаттиқ танқид қилинди. Илгари спиртли ичимликлар ишлаб чиқарилган корхоналарнинг профилини ўзгартириб, алкоголсиз маҳсулот ишлаб чиқаришга ўтказиш иши активроқ олиб борилиши керак. Шу муносабат билан кенгашда Грузия ССРда орттирилган ижобий тажриба қайд этилди.

Кейинги вақтларда ишлаб чиқаришда, айниқса темир йўл, дарё ва сув транспортида, шунингдек жамоат жойларида спиртли ичимликлар истеъмол қилиш ҳоллари тез-тез учраб турганлигини тугатиш юзасидан қатъий чора-тадбирлар кўрилиши керак. Ичкиликбозликларда айрим партия аъзолари қатнашаётганлигига мутлақо йўл қўйиб бўлмайди.

Ҳушёр турмуш тарзини қарор топтириш соҳасидаги иш доираларини кенгайтириш — одамларни тарбиялашнинг самаралироқ формаларини топиш, янги анъаналарни дадилроқ жорий қилиш, ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказишни ташкил қилиш билан, маданий-оммавий ва спорт ишининг моддий-техникавий базасини мустаҳкамлаш билан дадилроқ шуғулланиш зарур. Комсомол, касаба союз ташкилотлари, ижодий коллективлар, Бутуниттифоқ ҳушёрлик учун кураш кўнгилли жамиятининг ташкилотлари, матбуот, телевидение, радио ўзларини фаолроқ намоён этишлари лозим.

Сифатли халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, тўловли хизматларни кенгайтириш учун ресурсларни сафарбар қилишга эътиборни асло бўшаштириб бўлмайди.

Кенгашда ҳаётимиз нормаси тарзида ҳушёрликни қарор топтириш учун курашдаги куч-ғайратлар кучайиб бораверишидаги кераклиги таъкидлаб ўтилди.

Кенгашда КПСС Марказий Комитетининг секретарлари А. И. Лукьянов, В. П. Никонов қатнашдилар.

(ТАСС).

ХАЛҚЛАР ТИНЧЛИГИ ВА ХАВФСИЗЛИГИ УЧУН ХАЛҚАРО ЛЕНИН МУКОФОТИ ТОПШИРИЛДИ

Оксфорд университетининг профессори, Буюк Британиянинг таниқли жамоат арбоби, халқаро Пагуош ҳаракатининг президенти Дороти Хожкинга «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофоти берилиши олимларнинг ёппасига ва батамом қуролсизланиш, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш, илм-фандан фақат инсон бахт-саодати йўлида фойдаланиш ишига қўшаётган салмоқли ҳиссасининг эътирофи бўлди. 9 июнь куни Кремлда жамоатчилик вакилларининг тантанали йиғилишида халқаро Ленин мукофотлари комитетининг раиси академик Н. Н. Блохин Д. Хожкинга лауреат дипломи ва олтин медалини топширди.

Д. Хожкин ўз фаолиятига берилган юксак баҳо учун миннатдорчилик изҳор этди. У Пагуош ҳаракати ривожининг ҳозирги босқичи хусусиятлари ҳақида гапириб, ҳозир олимлар фавқулодда аҳвол вужудга келганлигини ва уни ядро қуролини батамом тугатган тақдирдагина тузатиш мумкинлигини тушуниб турганликларини айтди. Бу жараёнда СССР билан АҚШ, шу мамлакатларнинг сиёсий раҳбарлари алоҳида роль ўйнайдилар, деб уқтирди Д. Хожкин. М. С. Горбачев ўртага ташлаган оқилона ташаббуслар, кенг қамровли халқаро хавфсизлик концепцияси бутун дунё учун, шу жумладан Пагуош ҳаракати учун умидбахш омилдир.

(ТАСС).

• *Коллектив пудрати: тажриба ва муаммолар*

ҚОЛОҚЛИК ОРТДА ҚОЛДИ

Хўжалигимиз ўн биринчи беш йилликнинг тўртинчи йили охирига келиб, ачинарли аҳволга тушди, давлат планларини бажара олмади. Айниқса, чорвачиликда оғир аҳвол юз бера бошлади. Гўшт ва сут сотиш плани 64 процентдан салгина ошди, холос. Молларнинг тирик вазни камайиб кетди, наслчилик ишлари эътибордан четда қолди. Ўша йили биргина чорвачиликнинг ўзидан 39 минг сўм зарар кўрдик, колхозчиларнинг пул даромади, ишлаб чиқариш унумдорлиги пасайди. Харажатлар кўпайиб кетди, маҳсулот таннархи ошди.

1985 йилнинг февраль ойидан бригада пудратига ўтдик. Натижа ёмон бўлмади. Чорвачилик бригадасида (бригада бошлиғи Собир Гавачаев) ишни наслчилик ишларини яхшилашдан бошладик. Сўнгра мустаҳкам озуқа базаси яратишни мақсад қилиб қўйдик. Ем-хашак тайёрлаш плани 112 процент бажарилди. Ҳар бир тонна сут 1984 йилда 35,77 сўм бўлган бўлса, 1985 йилда 30,22 сўмга тушди. Гўшт ҳам 617 сўмдан 301 сўмга (316 сўм) арзонлашди. **1986 йилга келиб, тармоқ бутунлай рентабелли соҳага айланди, 4 минг сўм фойда берди.**

Хўжалигимизда 361 гектар ерда деҳқончилик қилинади. Бунинг 173 гектарида сабзавот етиштирилади. Шуни мамнуният билан айтиш кераккки, бу соҳада бизга ишнинг пудрат усули, айниқса, бригада пудрати қўл келяпти. 1985 йилнинг январидан бошлаб, бригада пудратига ўтган Турсунали Охунов бригадаси яхши натижаларга эришди. Коллектив ўша йили 131 минг сўм ўрнига 150,3 минг сўм даромад қилди. Ишлаб чиқариш унумдорлиги ҳар бир колхозчи ҳисобига 6140 сўмдан 8350 сўмга ошди. Меҳнатнинг бу усули афзаллиги амалда исботлангач, бошқа бригадалар ҳам шу йўлга ўта бошлашди. Натижада 1986 йил охирига келиб, хўжалигимиз 1.200 минг сўм ўрнига 1.456 минг сўм даромад олди, колхоз қолоқликдан чиқди.

Ҳозир хўжалигимизда 315 та оилавий звенонинг ҳар бири ўртача 1-1,5 гектар ерда деҳқончилик қилади. Бу етиштирилган ҳосилни четдан ёрдамчи жалб этмасдан ўз кучимиз билан йиғиб олишга имкон бермоқда.

Пиллакорларимиз эришаётган ва режалаётган марралар ҳам чакки эмас. Деҳқонлар бошлаган оилавий пудрат усули «кумуш тола» ижодкорлари ишига ҳам ижобий таъсир қилди. Матлуба Ғуломова бошлиқ оилавий пиллакорлар ўтган йили 5 қути қурт уруғидан 300 килограмм ўрнига 486 килограмм пилла топширган эдилар. Бу йил эса улар 6 қути қурт уруғи боқиб яна мўл пилла олдилар. Эркин Каримов, Ғафур Охунжонов бошлиқ оилавий бригада пиллакорлари ҳақида ҳам шундай илиқ сўзларни айтиш мумкин.

Шуни ҳам айтиб ўтиш кераккки, **ўтган йили айрим пудратчи бригадалар ортиқча харажатга йўл қўйиб, йил охирида афсусланиб қолишди.** Бундай камчиликлар бу йил такрорланмаслиги учун колхозчилар ўртасида пудрат усули технологияси ва моҳияти қайта-қайта тушунтирилди. Илғор тажрибалар оммалаштирилди. **Меҳнатнинг яна бир янги усули—чек системасига ўтилди. Ҳар бир бригадага гектарларга қилинадиган харажат миқдорлари ҳисоблаб берилди. Нормадан ошиқча сарфланган харажат бригада иш ҳақи фондининг камайишига, тежамкорлик эса мукофот фондининг кўпайишига олиб келиши тушунтирилди.** Бу эса ҳозирги дастлабки кунларданоқ харажатларнинг камайишини кўрсатмоқда. Айни пайтда маҳсулот сифатига ҳам катта эътибор беряпти. Масалан, бригада табелчиларига сифат инспектори вазифаси юкланди. Уларнинг ишини назорат қилиш масъулияти эса бригада советларига топширилди.

Кези келганда баъзи муаммоларни ҳам айтиб ўтиш ўринли бўларди. Масалан, биз етиштираётган маҳсулотлар ҳамиша ҳам истеъмолчиларга вақтида етиб бормайди. Колхозга Тошкент шаҳридан ажратилган фирма магазини Муқимий кўчасидаги эски бир пивохонага жойлашган. Катта йўлдан анча ичкарида бўлган бу савдо дўконига харидорлар жуда кам келишади. Натижада кўпинча махсулотларимиз ўз сифатини йўқотмоқда, баъзан ташлаб юборишга тўғри келмоқда.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети раҳбарларидан илтимос қиламиз: колхозимиз фирма магазини учун одамлар гавжумроқ бошқа бирор жойдан жой ажратилса, токи, колхозчиларимизнинг пешона тери билан етиштирилаётган маҳсулотлари харидорларга вақтида етиб борсин.

Д. ТЕМИРХЎЖАЕВА,
Тошкент область Калинин районидаги Оржоникидзе номли колхоз партия ташкилотининг секретари

КОМСОМОЛ МАРД ЁШЛАРНИ ТАРБИЯЛАЙДИ

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари А. НОСИРОВ ҳикоя қилади

Бўлажак жангчиларни ғоявий чиниқтириш, уларнинг умумий таълим, жисмоний ва ҳарбий техникавий тайёргарлиги — сўнгги йилларда республика комсомол комитетлари ана шу кенг масалалар доирасида халқ маорифи, ҳунар-техника таълими органлари, ДОСААФ ва ҳарбий комиссариатлар, Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи қисмлари ва бўлинмаларининг командирлари ва сиёсий ходимлари билан биргаликда собитқадамлик билан иш олиб бормоқдалар.

Комсомол ва ёшларнинг совет халқи революцион, жанговар ва меҳнат шоншуҳрати зиёратгоҳлари бўйлаб Бутуниттифоқ юришида фаол иштирок этиши йигит ва қизларга Ленин назарий меросини, Коммунистик партиянинг ҳужжатларини чуқур ўрганишда ёрдам беради. Бу юришларнинг иштирокчилари конкрет воқеалар, кишилар қисмати мисолида кекса авлодлар Ленин партияси ғояларини қандай амалга оширганликлари билан танишмоқдалар. Бир қанча комсомол ташкилотлари ҳарбий ватанпарварлик тарбиясида намуна бўлмоқдалар. Масалан, Наманган областидаги деярли барча меҳнат ва ўқув коллективларида шон-шуҳрат уйлари ва бурчаклари ташкил этилган. «Улуғ Ватан уруши солномаси» деб аталган қидирув экспедициясига аъзо бўлган пионерлар ва ўқувчилар ўз юртдошларининг жанговар йўли ҳақидаги кўпгина ҳужжатли материалларни тўпладилар.

Республикада мудофаа-оммавий ойликлари, хотира вахталари, ҳарбий хизматга чақирилувчилар кунлари, Совет Армияси сафига жўнатиш ва ҳарбий хизматдан қайтиб келаётганларни тантанали тарзда кутиб олиш анъана бўлиб қолди. Комсомол комитетларининг Улуғ Ватан уруши ветеранлари, Афғонистонда ўзининг интернационал бурчини бажариб қайтган жангчилар билан ҳамдўстлиги мустаҳкамланмоқда. Умумтаълим мактаблари, ҳунар-техника билим юртларининг энг яхши пионер ва комсомолларига Мангу олов ёнида фахрий қоровулликда туриш ҳуқуқи берилади. Ўтган йилнинг ўзидаёқ ўн мингга яқин ўспирин фахрий қоровулликда турдилар.

Запасдаги жангчиларнинг кенгашларга бирлашуви ҳарбий ватанпарварлик ишининг янги формаларидан бири бўлди, бу кенгашлар комсомолнинг шаҳар, район комитетлари ва йирик бошланғич комсомол ташкилотлари ҳузурида тузилди. Кечагина армия хизматидан бўшаб келган солдат ва сержантларнинг кўпчилиги оммавий-мудофаа ишларида фаол иштирок этмоқдалар, улар «Орлёнок» ва «Зарница» ўйинларининг маслаҳатчиларидир, бўлажак жангчиларнинг мактабларига етакчилик қилмоқдалар.

Республика комсомол комитетлари йигитларни мамлакатдаги олий ҳарбий ўқув юртларига ўқишга танлаб олиш ва жўнатиш тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилмоқдалар. Ҳарбий билим юртлари ҳузурида ишлаётган ҳарбий-ватанпарварлик мактаблари йигитларда ҳарбий мутахассисликка меҳр уйғотиш, жанговар меҳнатга ҳурматни тарбиялашда катта ёрдам кўрсатмоқдалар. Армия хизматига чақирилаётган ва шундай хизматга чақирилиш арафасида турган ёшларни тайёрлашда ҳарбий қисмлар билан оталиқ алоқаларини мустаҳкамлаш муҳим роль ўйнайди. Республика комсомоли жанговар кемаларни оталиққа олган.

Истиқомат жойларида спортнинг моддий базасини мустаҳкамлашда, мактаблар ва ҳунар-техника билим юртларида бошланғич ҳарбий тайёргарлик шаҳарчаларини жиҳозлашда комсомол ташкилотлари катта ғамхўрлик қилмоқдалар. Ҳар бир районда ташкил этилаётган мудофаа-спорт лагерлари ҳарбий хизматга чақирилиш арафасида турган ёшлар билан ишлашни кучайтиришга кўп жиҳатдан ёрдам беради.

Аммо биз ўтказилаётган тадбирлар ҳамиша ҳам зарур самара бермаётганлигини кўриб турибмиз, бир қанча камчиликларни дарҳол бартараф этиш керак. Ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси муаммоларини ҳал этишда бадном бўлган «ялпи» ёндашувга барҳам берилмаган. Кўпинча биз комсомол комитетлари фаолиятига ўтказилган тадбирлар сонига, ёшларни жалб этиш процентига қараб баҳо бермоқдамиз. Бундай практикага чек қўйиш лозим. Комсомол Марказий Комитети комсомол ташкилотлари эътиборини конкрет ишларга қаратмоқда. Бу, аввало бошланғич ҳарбий тайёргарликни тубдан яхшилашга тааллуқлидир.

Республика комсомолининг XXIII съездида қабул қилинган ҳар бир район ва шаҳар комсомол ташкилоти учун асосий ишлар рўйхатида бошланғич ҳарбий тайёргарлик базалари устидан комсомол оталиғига алоҳида эътибор берилган. Илк натижалар қўлга киритилди. Масалан, Урганч шаҳридаги комсомол ташкилотлари уюштирган учта шанбалик давомида шаҳардаги мактабларнинг 70 процентидан кўпроғида бошланғич ҳарбий тайёргарлик шаҳарчаларини қайта жиҳозлашга имконият яратилди. Аммо бу — дастлабки қадамлардир, ҳали кўп иш қилиниши керак. Мамлакатдаги ҳарбий ўқув юртларига ёшларни сифатли танлаб жўнатиш муаммосини ҳал этиш муҳимдир. Ўтган йили бундай билим юртларига танлаб олинган номзодларнинг ҳаммаси ҳам ўқишга кираолмади. Ёшларнинг ҳарбий билим юртларига кира олмай қолаётганлигининг асосий сабаби шундаки, уларнинг умумтаълим фанларини, рус тилини яхши билмасликларидадир, шунингдек ҳарбий касбга етарлича йўналтирилмаганликларидадир.

Ҳарбий раҳбар кадрларни яхшироқ танлаш ва жой-жойига қўйишни яхшилаш керак. Мактаблар ва ҳунар-техника билим юртларидаги кўпчилик ҳарбий раҳбарлар ўрта маълумотли кишилардир, уларнинг аксарияти запасдаги сержант ва солдатлардан иборат. Қишлоқда ҳарбий раҳбарлар етишмаслиги айниқса яққол сезилиб турибди. Педагогика институтларида ҳарбий таълим ўқитувчиларини тайёрлаш бўйича махсус факультетлар очиш зарурати етилди. Комсомол комитетларининг тавсияларига кўра, запасга бўшатилган жангчилар ўқишга юборилади. Фикримизча, мактабларда бошланғич ҳарбий тайёргарликни ҳозир бўлганидек, тўққизинчи синфдан эмас, балки еттинчи синфдан бошлаш керак деб ҳисоблаймиз. Чунки ўсмирлар «Орлёнок» ва «Зарница» ҳарбий-спорт ўйинларида худди ана шу ёшдан қатнаша бошлайдилар. Ишнинг ана шу таҳлитда йўлга қўйилиши ўйин ва ўқув элементларини, амалий тайёргарликни дарсдан ташқаридаги иш билан биргаликда қўшиб олиб боришга имкон беради.

Республикада ҳарбий хизматга чақирилиш арафасида турган ёшларнинг спартакиадалари, рус тили олимпиадалари ўтказилмоқда. Аммо бу тадбирлар дурустроқ самара бераётгани йўқ. Маориф министрлигида ҳам, комсомол комитетларида ҳам ишга расмиятчилик билан муносабатда бўлишга барҳам берилмаганлиги бунинг асосий сабабидир.

Ёшларнинг атеистик руҳда тарбиялаш масалаларига ҳам янгича ёндашувлар зарур. Адвентист-ислоҳотчиларнинг озчилик бўлса ҳам, аммо ниҳоятда ўта реакцион секталари ўзларининг ёш муридлари олдига ҳарбий хизматни ўташдан воз кечишини шарт қилиб қўяётганликлари сир эмас. Исломнинг чет эллардаги «ҳомийлари» ҳам ниҳоятда фаол ҳаракат қилмоқдалар. Улар афғон душманлари билан... «Мусулмон бирдамлиги»ни рўкач қилиб, Ўрта Осиёдаги туб миллат ёшларини СССР Қуролли Кучларида хизмат қилмасликка чақирмоқдалар. Душман идеологиясининг ана шу барча кўринишларига қатъий зарба бериш керак.

Комсомол ташкилотларининг ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси бўйича фаолиятининг асосий йўналишлари ёшларни маънавий-сиёсий, ҳарбий-ватанпарварлик ва жисмоний тарбиясининг жуда кенг масалаларини қамраб олади. Бу советлар мамлакати ҳар бир ёш гражданининг фаол ҳаётий позициясини шакллантириш вазифасини комплекс тарзда ҳал этиш ҳамда Ватанимизнинг бўлажак посбонларини тайёрлаш ишини янада такомиллаштиришга имкон беради.

• Ўзбекистон ССР Прокуратурасида

ҚОНУНЧИЛИК ҲАММА УЧУН МАЖБУРИЙ

Ўзбекистон ССР прокуратураси коллегиясининг қарорига биноан Каттақўрғон шаҳрининг прокурори К. Норбеков эгаллаб турган лавозимидан бўшатилди. Самарқанд области прокурорининг ўринбосари В. Г. Раковга қаттиқ виговор эълон қилинди.

Республика прокуратурасининг коллегияси бундай қарорларни тез-тез чиқаравермайди. Аммо бу ҳолатда бошқача бўлиши мумкин эмас эди: юқорида номлари зикр этилган қонунчилик посбонлари қонунни бузишга йўл қўйдилар. Каттақўрғонда икки граждан асоссиз равишда жиноий жавобгарликка тортилиб, судга берилди. Шаҳар прокуратураси суд ишлари устидан тегишлича прокурор назоратини таъминламаганлиги, область прокуратураси эса бундай назоратнинг аҳволини ўз вақтида контрол қилмаганлиги сабабли шундай воқеа содир бўлди. Ҳуқуқ-тартиботни қайта тиклаш, суд йўли билан ғайриқонуний таъқиб этишни тўхтатиш учун юқори органнинг аралашуви талаб қилинди.

КПСС XXVII съездининг қарорлари, партия Марказий Комитетининг кейинги йўл-йўриқлари социалистик қонунчиликка қатъий риоя қилиш таъминланишини, совет гражданларининг ҳуқуқлари ва манфаатлари пухта муҳофаза қилинишини талаб этади. Прокуратура олинган шикоят ва аризалар юзасидан ўтказган текшириш республикада ўтган йилларда гражданлар асоссиз равишда жиноий жавобгарликка тортилган ва ҳатто ҳукм қилинган талайгина ишларни аниқлади. Ҳозир ана шу гражданлар оқланди, уларга етказилган зарарнинг ўрни қопланмоқда, қонунчиликни бузишда айбдор бўлган прокуратура, ички ишлар ва юстиция органларининг ходимларига нисбатан ғоят қаттиқ интизомий ва юридик таъсир чоралари қўлланилди.

Шунга қарамай, кейинги вақтларда Тошкентда, Тошкент, Навоий, Самарқанд областларида гражданларни асоссиз ушлаш ва қамоққа олиш фактлари яна очиб ташланди. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг баъзи ходимлари хизмат бурчини адо этиш учун шахсий масъулият ҳиссини йўқотиб қўйганликлари, жойлардаги айрим прокурорлар бедодликка чек қўйишга қодир эмасликлари, баъзида эса бунга йўл қўйиб берганликлари сабабли ҳам шундай ҳоллар содир бўлди. Бундай шармандали, мутлақо йўл қўйиб бўлмайдиган фактларнинг пайдо бўлиш сабабларини кўриб чиққан республика прокуратураси коллегиясининг мажлисида айни шундай баҳо берилди.

Коллегия кўрилаётган чоралар етарли бўлмаганлигини ва суд-тергов органларида ҳуқуқ нормаларидан чекинишларга батамом барҳам берилишини таъминламаганлигини эътироф этди. Республика территориясида иш кўрувчи прокуратураларга қонунчиликни ҳар қандай бузишга дарҳол чек қўйиш ва бундай бузишларнинг пухта олдини олиш мақсадида ўз фаолиятини зудлик билан қайта қуриш таклиф этилди.

Тергов аппарати ва давлат қораловчилари ишини такомиллаштириш, прокурор ва терговчи кадрларнинг профессионал маҳоратини ошириш конкрет йўллари белгиланди. Айни вақтда гражданларнинг шикоятлари ва аризалари билан ишлашни яхшилашга, жиноий судлов ишларининг барча босқичларида қонунчиликка риоя этилиши устидан контролни ва прокурор назоратини кучайтиришга доир бир қанча ташкилий тадбирлар кўзда тутилди. (ЎзТАГ).

АФҒОНИСТОНЛИК МЕҲМОН

Совет Иттифоқи бўйлаб сафар қилиб юрган Афғонистон Демократик Республикаси Уламолар кенгаши раисининг ўринбосари, АДР ислом ва вақф ишлари министрлигининг маслаҳатчиси, Совет — Афғонистон дўстлиги мукофотининг лауреати шайх Мовлавий Абдулазиз Кейсари Тошкентга келди.

Меҳмон Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида бўлди, республика пойтахтининг диққатга сазовор жойлари билан танишди, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтини, Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диния назоратини бориб кўрди.

Чет эллар билан дўстлик ва маданий алоқалар Ўзбекистон жамиятида бўлиб ўтган суҳбат вақтида Афғонистон руҳонийларининг вакили АДР раҳбарияти таклиф этган миллий яраш программасини афғон халқи якдиллик билан қўллаб-қувватлаётганлиги ҳақида гапириб берди, мамлакатларимиз ўртасидаги иқтисодий ва маданий алоқаларни янада ривожлантиришни ёқлаб чиқди.

Мовлавий Абдулазиз Кейсари Самарқанд ва Бухорога сафар қилади. (ЎзТАГ).

• 21 июнь—маҳаллий Советларга сайловлар куни

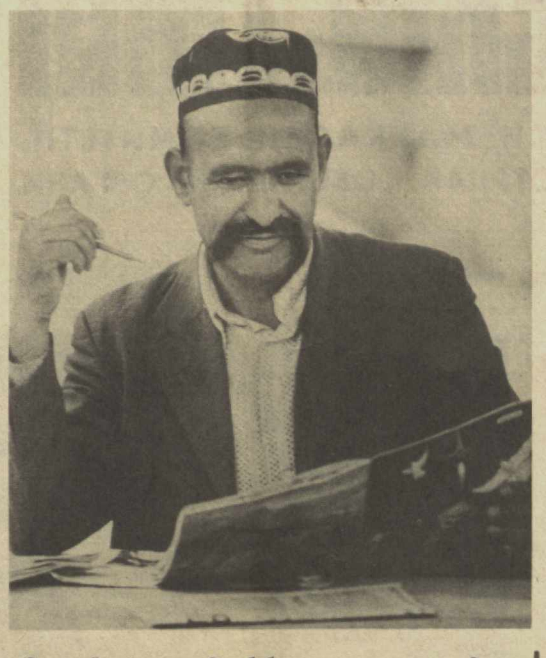

Сариосиё районидаги Охунбобоев номли колхознинг 2-суттовар фермаси чўпони Исмат Сафаров номзодини хўжалик аъзолари область Совети депутатлигига кўрсатишди. Суратда: илғор чўпон И. Сафаров.

Шу районидаги «Чорва» сайлов участкаси қошидаги 58-агитпунктда сайловолди тушунтириш ишлари авж олмоқда. Суратда: (чапдан) агитатор И. Шукурова ва агитпункт мудири М. Хусейнова сайловчилар билан учрашувга тайёрланмоқдалар.

Н. ШАРИПОВ фотолари.

ФАХРИМИЗ

Бизлар ишлайдиган тайёр маҳсулотлар тақсимоти бўлимини кўпчилик «нозик жой» деб атарди. Чунки завод ишлаб чиқараётган барча маҳсулотлар тегишли нарядлар асосида ана шу бўлимдан тарқатилади. Озгина эҳтиётсизлик қилинса борми, давлат мулки талон-торож бўлиши мумкин. Мен ўшанда Ўринойдаги софдиллик, ҳалоллик ва принципиалликни сезгандим. У бўлимга келган кунидаёқ таниш-билишчиликка, ташмачиликка қарши кураш олиб борди. Активлиги, корхона манфаати учун жонкуярлиги билан коллектив эътиборини ва ҳурматини қозонди.

Бу йил ҳамкасбим Ўриной Қобилованинг ҳаётида унутилмас воқеа бўлди. Апрель ойида у КПСС сафига қабул қилинди. Яқинда унинг номзодини корхонамиз коллективи 21-Завод сайлов округидан область Совети депутатлигига кўрсатди.

Ўриной Қобилова коллективимиз фахри. Маҳаллий Советларга сайловлар куни меҳнатсевар, камтар ҳамкасбимизнинг номзоди учун якдиллик билан овоз берамиз.

Ш. ОЛТИЕВА,
Қарши ёғ-экстракция заводи тақсимот бўлими катта ҳисобчиси.

ТАРАДДУД ПУХТА БЎЛСИН

Сайлов кампаниясининг сўнгги босқичи бошланди. 21 июнга қадар саноқли кунлар қолди. Бу куни республикамизда халқ депутатлари маҳаллий Советларига, район (шаҳар) халқ судларига сайловга тайёргарлик кўриш бўйича қарийб тўрт ой давом этган ишларимизга якун ясалади. Барча халқ депутатлари Советлари, сайлов комиссиялари, жамоат ташкилотлари ва минглаб активистлар отрядининг шу кунлардаги вазифалари — сайлов кунини ҳам ташкилий, ҳам техникавий жиҳатдан уюшқоқлик билан кутиб олишдан иборатдир. Зеро, сайлов кампанияси билан боғлиқ бўлган ҳар қандай иш — сайловчилар рўйхатини текшириш, сайлов бюллетенларини, овоз бериш қутилари ва кабиналарини тайёрлаш, сайлов ўтказиладиган биноларни яхшилаб жиҳозлаш — буларнинг ҳаммаси сиёсий маънога эга. Сайловчиларнинг ўз хоҳиш-иродаларини эркин ифода этмоқлари учун барча шарт-шароитлар ҳозирлаб қўйилмоғи зарур.

Депутатликка номзодларни рўйхатга олиш тугалланди. Номзодларнинг ўз сайловчилари билан учрашувларга бағишланган йиғилишлар ўтказиляпти. Сайловни ўтказиш, овозларни санаш ва овоз бериш натижалари тўғрисида тегишли сайлов комиссияларига белгиланган вақтда маълумотлар беришни ташкил этиш ғоят муҳимдир.

Алоқа масаласини олайлик. Сайловларда унинг ҳамма турларидан: телеграф, телефон, почта ва радио алоқаларидан фойдаланишга тўғри келади. Овоз бериш натижалари тўғрисидаги дастлабки якунлар сайлов участкаларидан округ сайлов комиссияларига телеграф орқали, телеграф йўқ олис сайлов участкаларидан эса — радио орқали берилади. Қонунга кўра участка сайлов комиссияларининг овоз бериш натижалари тўғрисидаги протоколлари тегишли округ сайлов комиссияларига, округ сайлов комиссияларининг сайлов натижаси тўғрисидаги протоколлари эса — тегишли қишлоқ, посёлка, район, шаҳар ва область сайлов комиссияларига дарҳол етказилмоғи зарурки, бунда кўпроқ почта алоқасидан фойдаланилади. Сайлов куни яқинлаша борган сари бу тадбирга боғлиқ масалалар бўйича телефон орқали алоқа қилиш зарурати тобора ортиб боради. Сайлов масалалари бўйича телефон орқали гаплашиш учун ҳамма жойда кенг йўл берилиши керак, бундай буюртмалар навбатдан ташқари, зудлик билан бажо келтирилмоғи зарур.

Бинобарин, халқ депутатлари Советлари ижроия комитетлари, республика Алоқа министрлиги ва унинг жойлардаги органлари барча алоқа воситаларининг сайлов кунига тайёрлигини қайта-қайта текширишлари, уларнинг узлуксиз ишлашини назорат остига олишлари даркор.

Бундан ташқари халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетлари ҳар бир сайлов участкасига сайлов куни участка сайлов комиссияларининг топшириқларини бажариш учун навбатчи автотранспортлар бириктилишини таъмин этишлари шарт.

Маълумки, халқ депутатлари маҳаллий Советларига сайловлар ўтказиш тўғрисидаги Қонун сайлов бюллетенлари ҳамма сайлов комиссияларига овоз бериш кунидан камида беш кун илгари, яъни 15 июндан кечиктирмай етказиб берилишини тақозо этади. Бу албатта, жуда катта иш, чунки миллионлаб сайлов бюллетенлари, бланкалари тайёрланиши ва белгиланган муддатда жойларга элтиб қўйилиши керак.

Қонунга мувофиқ участка сайлов комиссиялари овоз бериш вақти ва жойини сайловдан камида 10 кун илгари барча сайловчиларга маълум қилишлари лозим. Бу ишни улар халқ депутатлари Советлари ижроия комитетларининг ёрдамига таянган ҳолда кенг жамоатчи-активистлар кўмагида амалга оширишади, албатта.

Қонунда белгиланганидек, ҳар бир сайлов участкасида овоз бериш бунинг учун махсус ажратилган бинода ўтказилади. Бу бинода яширин овоз бериш учун кабиналар ёки хоналар жиҳозланган, сайлов бюллетенлари бериш учун махсус жой ажратилиши лозим. Овоз бериладиган бинода сайлов бюллетенларини тўлғазиш учун мўлжалланган кабина ёки хоналар, сайлов қутилари яширин овоз беришни тўла таъмин эта оладиган даражада тўғри ва қулай ўрнатилганми ёки йўқми — буни шу кунларда яхшилаб кўздан кечирган маъқул. Сайлов қутисига сайловчи фақат кабиналар орқалигина ўтишини таъминлаш керак.

Қонун талабига кўра яширин овоз бериш кабиналари ёки хоналарида бюллетенларни тўлдириш вақтида овоз берувчидан бошқа бирон кишининг бўлиши ман этилади. Лекин бюллетенларни мустақил ўзи тўлдириш имкониятига эга бўлмаган сайловчи кабина ёки хонага сайлов комиссияси аъзосидан ташқари ўзи хоҳлаган бошқа бир кишини таклиф қилиб, бюллетенларни тўлдиртириб олиши мумкин. Яширин овоз беришни таъминлашда кабиналар ёки хоналарда ҳатто учи яхшилаб чиқарилган қаламлар ёки столчалар каби оддий, лекин зарурий нарсаларнинг бор-йўқлиги ҳам маълум аҳамиятга эга. Овоз бериш бинолари шинам қилиб безатилган, уларда етарли даражада ёруғлик бўлиши керак. Ҳамма жойда сайлов участкасини сайловчиларда яхши кайфият уйғотадиган даражада тантанали қилиб безатиш, у ерда хушмуомалалик вазиятини яратиш бизда анъанага айланиб қолган.

Табиийки, сайлов кампаниясининг сўнгги, якунловчи даврида барча сайлов комиссияларига кўп меҳнат қилишга тўғри келади. Шу боисдан энг аввало сайлов куни комиссия аъзоларидан ким қайси иш учун жавоб беришини аниқ равшан белгилаб олмоқ зарур. Бу кун қилинадиган ишлар эса жуда хилма-хил: сайлов бюллетенларини тарқатиш, сайловчиларнинг қўшимча рўйхатини юритиш, сайловчиларга сайлов масалалари бўйича ҳар хил справкалар ва тушунчалар бериш, сайловга келолмайдиган сайловчиларнинг овоз беришини ташкил этиш, овоз бериш бяносида тартиб бўлишини таъминлаш ва ҳоказолар. Бу ишларнинг ҳар бири баб-баравар масъулиятли ҳисобланади.

Сайлов кампанияси охирлаб бораётган шу кунларда ҳамманинг танишиб чиқиши учун ҳавола этилган сайловчилар рўйхатининг тўғри тузилганлигини қайта-қайта синчиклаб текшириш, ундаги хато ва камчиликларни бартараф этиш устида олиб борилаётган иш янада кучайтирилмоғи зарур. Рўйхатда бўлиши мумкин бўлган камчилик ва ноаниқликларни аниқлашга сайловчиларнинг ўзларини кенг жалб қилиш мақсадга мувофиқ.

Ҳар бир сайловчи шахсан ўзи овоз беради. Сайлов бюллетенлари сайловчиларга участка сайлов комиссияси томонидан сайловчиларнинг асосий қўшимча рўйхатлари асосида паспорт ёки бошқа шахсий гувоҳнома кўрсатилгандан кейин берилади. Сайлов бюллетенлари берилганлиги тўғрисида сайловчилар рўйхатига белги қўйилади. Қонуннинг бажарилиши шарт бўлган бу талабларига қатъиян амал қилмоқ керак.

Халқ депутатлари Советлари ижроия комитетлари айни пайтда номзодларга берилаётган наказларни ҳар томонлама ўрганиш, синчиклаб таҳлил қилиш, умумлаштириш, бу наказларни бажариш тадбирларини ишлаб чиқиш масаласига ҳам жуда катта аҳамият беришлари зарур.

Барча иттифоқдош республикаларда бўлганидек, республикамизда ҳам 21 июнь куни маҳаллий вақт билан тонгги соат 6 дан барча сайлов участкаларининг эшиклари очилади. Бу вақтга қадар сайлов участкалари сайловчиларни қабул қилиш ва овоз беришни ташкил этиш учун зарур бўлган ҳамма шарт-шароитни яратмоғи керак. Кечки соат 10 да овоз бериш тугалланади, сайлов комиссиялари берилган овозларни санашга, натижаларини аниқлашга киришадилар. Совет демократиясининг муҳим талабларидан бири ошкоралик бўлиб, у берилган овозларни тўғри саналишини таъмин этишнинг қўшимча гаровидир. Сайлов тўғрисидаги Қонунга кўра овозларни ҳисоблаш вақтида жамоат ташкилотларидан, меҳнат коллективларидан, маҳалла, квартал, кўча, уй комитетларидан, хотин-қизлар кенгашлари, уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашларидан вакиллар, шунингдек, матбуот, телевидение, радио ходимлари ҳозир бўлишлари мумкин.

Р. МАШРАПОВ,
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг масъул ходими.

ДУНЁ ОВОЗИ

ЎЗБЕКИСТОН ВА ЖАҲОН

ҲИНДИСТОН АЁЛЛАРИ ТАҲСИНГА САЗОВОР

Ўзбекистон аҳолиси Ҳиндистоннинг таниқли сиёсат ва жамоат арбоби Аруна Асаф Алининг қаҳрамонона таржимаи ҳоли билан танишишга муваффақ бўлди. Бу ерда Ҳиндистон халқининг шонли фарзанди тўғрисидаги китоб нашр этилди. Ўзбекистон Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг катта илмий ходими Ф. Салимова бу китоб муаллифидир. Унинг сўзларига қараганда, бу мамлакатнинг хотин-қизлари тўғрисидаги диссертацияси учун материал йиғаётиб, Ҳиндистонда Аруна Асаф Али билан учрашганидан кейин шу китобни ёзишга қарор қилган, китобнинг бўлимларидан бири Аруна Асаф Алига бағишланган.

Ф. Салимова Ҳиндистон хотин-қизлари миллий федерацияси Улуғ Октябрь социалистик революциясининг шонли санаси шарафига ташкил этган йиғилишда шу ажойиб аёлни кўрган.

— Ўшанда федерациянинг президенти бўлмиш шу дилрабо, нозик аёл рус революцияси ғояларининг Ҳиндистонда миллий озодлик ҳаракатига таъсири тўғрисида гапирганди, — дейди Фарида Салимовна. —У тинчлик идеалларига эҳтиросли эътиқоди, ишончи билан менда таассурот қолдирганди. Озодлик ва демократия йўлидаги қатъий ва изчил кураши учун Аруна Асаф Алининг «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотига сазовор бўлганлиги тасодифий эмасдир. У хотин-қизлар озодлиги, уларнинг социал-иқтисодий аҳволини яхшилаш учун бошланган хотин-қизлар ҳаракатига бошчилик қилганди. Ҳиндистон хотин-қизлари миллий федерациясининг таъсири остида мамлакатда хотин-қизлар ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи кўпгина қонунлар қабул қилинганди.

Ф. Салимова ўз илмий иши тўғрисида Аруна Асаф Алининг, Ҳиндистоннинг бошқа таниқли жамоат арбоби Рену Чакравартининг фикр-мулоҳазаларини олганлигидан бахтиёр эканлигини эътироф этди. «Мамлакатимиз хотин-қизлар аҳволини яхшилаш йўлида катта қадамлар қўймоқда, — дейилади ана шу фикр-мулоҳазалар изҳор этилган хатда, — шунинг учун ўзбек шарқшуносининг хотин-қизлар ҳаракатини тадқиқ этганлигининг Ҳиндистон учун аҳамияти оз эмас».

— Ҳиндистоннинг мард аёллари таҳсинга сазовордир, — дейди Фарида Салимова. У ёзган китоблардан бири «Ҳиндистоннинг қаҳрамон аёллари» дейилади. Тўпламда Рани Лакшми Баи, Саражини Найду, Рамешвари Неру, Бхикаинжи Рустом Кама тўғрисида, Ҳиндистоннинг озодлиги ва мустақиллиги учун курашган бошқа аёллар тўғрисида гапирилади. Ҳозир шарқшунос аёл Индира Ганди тўғрисидаги китоб устида ишламоқда.

И. ГРЕБЕНЮК,
ЎзТАГ мухбири.

ҚУРОЛСИЗЛАНИШГА БАҒИШЛАНГАН КОНФЕРЕНЦИЯ ЯНА ИШ БОШЛАДИ

ЖЕНЕВА, 9 июнь (ТАСС). Бугун Миллатлар саройида қуролсизланишга бағишланган конференция ўз ишини қайтадан бошлади. Биринчи ялпи мажлисда социалистик мамлакатлар группасининг «Ядро қуроли синовларини батамом ва ёппасига тақиқлаш тўғрисидаги шартноманинг асосий қоидалари» деган қўшма ҳужжат конференция қатнашчилари муҳокамасига тақдим этилди.

СССР Ташқи ишлар министрининг ўринбосари В. Ф. Петровский шу ҳужжатни тақдим қилар экан, ядро қуролларини ишлаб чиқишни, ишлаб чиқаришни ва такомиллаштиришни тўхтатиш, бу қуролларни қисқартириш ва тугатиш ишида биринчи галдаги тадбир сифатида ядро синовларини бутунлай тақиқлашга эришиш мақсади Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий Маслаҳат Комитетининг яқинда бўлиб ўтган кенгашида ўртага қўйилганлигини эслатиб ўтди. Социалистик мамлакатлар янги ташаббус билан майдонга чиқар эканлар, Женевадаги кўп томонлама анжуманда аниқ-равшан тўла ҳажмдаги музокараларни ҳеч кечиктирмай бошлашга туртки бериш муддаосига амал қилдилар. Уларнинг биргаликдаги ҳужжати бундай музокаралар учун асос бўлиб қолиши мумкин.

СССР вакили ҳужжатнинг мазмунини шарҳлаб, жумладан, унга кенг миқёсдаги контрол чора-тадбирлари, хусусан халқаро назорат ҳайъати кузатувчиларининг иштирокида халқаро инспекторлар институтини ва сейсмик контрол халқаро тармоғини барпо этиш таклифи киритилганлигини таъкидлади.

Совет вакили сўнгра бундай деди: Женева халқаро анжуманининг тегишли шартнома ишлаб чиқиш жараёнига қўшилиши СССР билан АҚШ ўртасидаги икки томонлама музокараларни мустаҳкамлаши лозим, афсуски бу музокаралар ҳозирча бир жойда депсиниб турибди. Ҳозирги вақтда ядро қуроли синовларини тўхтатишга қарши ғарбдаги ядродор давлатларнинг ядровий тийиб туришдан иборат хатарли концепцияга ёпишиб олиш йўлидаги қайсарларча уринишларидан бошқа ҳеч қандай тўсиқлар йўқ, деб таъкидлади у.

АДРДА ЯРАШ ЖАРАЁНИ

КОБУЛ. АДР революцион маъмурлари миллий яраш жараёнини жадаллаштиришни кўзловчи инсонпарварлик чораларини амалга оширишда давом этмоқда. Бахтар агентлигининг хабар беришича, аксилинқилобий фаолияти учун илгари қамалган юздан ортиқ киши АДР Инқилобий Кенгаши Президиумининг авф этиш тўғрисидаги фармонига мувофиқ Қундуз вилоятида қамоқдан бўшатилди.

Ҳукуматга қарши кўпгина отрядларнинг раҳбарлари қуролли курашни давом эттириш истиқболсиз эканлигини англаб, халқ ҳокимияти билан тинч мулоқот қила бошлаяпти. Маълум бўлишича, Ҳирот вилоятининг Гуриан уездида 67 кишидан иборат яна битта тўда қаршилик кўрсатишни кўнгилли равишда тўхтатган.

(ТАСС).

● *Медицина: қайта қуриш чорраҳаларида*

«Совет Ўзбекистони» газетаси саҳифаларида соғлиқни сақлаш муассасалари ва тиббий хизмат кўрсатувчи ходимлар ҳақида қатор материаллар ёритилди. Уларда шу куннинг муҳим муаммолари ва йўл қўйилаётган нуқсонлар рўй-рост ҳамда ошкора кўрсатиб ўтилди.

Республикамизда мана шу нуқсонларни бартараф этиш борасида яна қандай ишлар амалга оширилмоқда? Сўз— Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министри С. БАҲРОМОВга

СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ИШИДА МАСЪУЛИЯТ ВА СИФАТ

Бугунги кунда шифокорларимизнинг асосий вазифаси республика аҳолисига КПСС-нинг XXVII съезди талаблари даражасида малакали медицина ёрдами кўрсатиш, уларнинг дори-дармонларга бўлган эҳтиёжини тўла қондиришдан иборат.

Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш ишини тубдан яхшилаш мақсадида шу беш йилликка мўлжалланган «Саломатлик» программаси ишлаб чиқилди. Уни бажаришда совет органлари, агросаноат бирлашмалари, министрлик ва бошқармалар фаол иштирок этадилар.

Соғлиқни сақлаш ишини юқори даражада ташкил этиш кадрлар малакасига боғлиқ. Шуни эътиборга олиб, даволаш-профилактика муассасалари раҳбар ходимларининг асосий қисми аттестациядан ўтказилди. Уларнинг ўн процентга яқини ўз устида яхши ишламаганлиги, вазифасини қониқарли ўтай олмаганлиги туфайли лавозимидан бўшатилди. Бир қисм ходимлар эса шартли равишда ҳозирча ўз лавозимида қолдирилди.

Бундан ташқари, 38 мингдан зиёд врачнинг касб категориялари аниқланди. Аттестация даврида уларнинг фақат билимигина эмас, шифокорларга хос инсоний фазилатлари ҳам эътиборга олинди. Шунга қарамай медицина ходимлари орасида беморларга нисбатан эътиборсизлик, қўполлик қилаётган, ҳатто қонунбузар шахслар ҳанузгача учраб турибди. Бундай ҳолга барҳам бериш учун коллективларда олиб борилаётган тарбия ишларини янада кучайтириш, ҳар бир шифокорнинг ўз бурчини чуқур масъулият сезиб, онгли равишда бажаришига эришиш вазифаси турибди.

Медицина соҳасида хизмат қилаётган кадрларнинг юқори малакали бўлиши талаб этилади. Чунки улар ҳар нарсадан қимматли бўлган инсон саломатлигининг посбонларидир. Афсуски, шифокорларимиз орасида ҳали ўн йил ва ундан зиёдроқ муддат ичида бирон маротаба малакасини оширмаганлар ҳам бор. Бундай ҳолга ҳамкасбларимизнинг ўзлари, улар ишлаётган даволаш-профилактика муассасаларининг раҳбарлари ҳам жавобгардирлар. Ҳозир республика Соғлиқни сақлаш министрлиги томонидан шифокорларнинг малакасини ошириш узлуксиз бўлиши ва уларнинг ҳар беш йилда бир маротаба ўз билимларини ошириш учун ўқишга боришларини таъминлайдиган чоралар кўрилмоқда.

Кейинги йилларда республикада соғлиқни сақлашнинг моддий-техника базасини яхшилаш бўйича анча ишлар қилинди. Бироқ ҳали санитария нормаларига ва гигиена талабларига бутунлай жавоб бера олмайдиган кўпгина касалхона, поликлиника, қишлоқ врачлик амбулатория ва фельдшер-акушерлик пунктлари мавжуд. Уларда замонавий диагностика ва даволашни ташкил этиш учун керак бўлган бўлимлар очиш, асбоб-ускуналар жойлаштириш қийин. Бу эса медицина хизмати аҳоли эҳтиёжи ва талаби даражасидан паст ҳолда қолишига, аёллар ва болалар шифохоналари ёки бўлимларида айрим юқумли касалликларнинг тарқалишига сабаб бўлмоқда. Қишлоқ жойлардаги кўпгина шифохоналарда сув таъминоти ва канализация йўлга қўйилмаганлигини қайд этиш керак.

Шифохоналарда ўринлар сонини санитария талабларини эътиборга олмай, кўр-кўрона ошира бориш ўрнига, уларнинг бир қисмини мавжуд тор жойлардан янги қурилаётган шифохоналарга кўчириш асослидир. Амбулатория-поликлиника типидаги муассасаларни ҳам типовой лойиҳалар бўйича қуриш талаб қилинади.

Кўриниб турибдики, янги даволаш-профилактика муассасаларига бўлган эҳтиёжимиз бениҳоя. Албатта, уни фақат капитал маблағ ҳисобигагина қуриб бўлмайди. Бу муаммони ҳал этиш саноат корхоналари, совхоз ва колхозлар ўзларининг ёки ўртада жамғарилган маблағлари ҳисобига алоҳида, ё бўлмаса хўжаликлараро даволаш-профилактика қисмлари ихтисослашган шифохоналар, поликлиника, қишлоқ врачлик амбулаторияси ва фельдшер-акушерлик амбулаторияси, фельдшер-акушерлик пунктлари қуришни ўз зиммаларига олишлари шарт. Ишга шундай ёндашилгандагина республикада соғлиқни сақлашни тўғри ва юқори сифатли ташкил этишга моддий база ярата олган бўламиз.

Беморларни даволашда яхши натижаларга эришиш кўп жиҳатдан хасталикни ўз вақтида ва тўлақонли аниқлашга боғлиқ эканлиги ҳаммага маълум. Саломатлиги бўлмай шифокорларга мурожаат этувчи кишиларнинг 80 проценти амбулатория-поликлиникаларга келгани ҳолда тиббий хизмат кўрсатиш бу ерда ҳам талаб даражасида эмас. Лекин мавжуд қимматбаҳо, камёб диагностика аппаратлар қисқа вақтда кўп беморларни текширишдан ўтказиш имконига эга. Шуларни ҳисобга олиб, уларнинг асосий қисмини ҳар бир областда ташкил этиш мумкин бўлган консультатив-диагностика марказларига, бир қисмини эса шаҳар ва район касалхона, амбулатория-поликлиникаларнинг диагностика бўлимларига жойлаштириш фойдалидир.

Консультатив-диагностика марказларига юқори малакали мутахассисларни жалб этиш, бу муассасаларнинг ишини икки сменада олиб бориш беморларда хасталикларни тезкорлик билан аниқлаш ва даволашни тўғри ташкил этиш имконини яратади. Ҳозирнинг ўзида Тошкент давлат медицина институти 1-клиникаси базасида республика консультатив-диагностика маркази, Андижон, Наманган, Қарши ва бошқа шаҳарларда область консультатив-диагностика марказлари ишга тушди. Бундай марказлар республикамизнинг бошқа областларида ҳам ташкил этилишини ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда.

Кези келганда шуни ҳам айтиш керакки, шифохоналаримизда диагностика ва даволаш мақсадида фойдаланилаётган техниканинг эҳтиёжларга монанд бўлиши учун саноат корхоналари, совхоз ва колхозлар даволаш-профилактика муассасаларини оталиққа олиб, ўз маблағлари, моддий ресурслари ҳисобидан уларга ёрдам берса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Оналар ва болалар саломатлигини муҳофаза қилиш, айниқса бизнинг республикамизда катта аҳамиятга эгадир. Кузатишлар аёллар ва болалар орасида камқонлик касаллигининг учраб туришини кўрсатди. Аксарият ҳолда организмда темир моддаси ва баъзи микроэлементлар етишмаслигига алоқадор бўлган бу хасталик айниқса, қишлоқ жойларда аёлларимизнинг тез-тез ҳомиладор бўлишлари билан боғлиқдир.

Шифокор олимлар аёлларнинг ҳар бир ҳомиладорлик оралиғида камида уч йил дам олишлари зарурлигини исботлашган. Бу давр ичида бўлғуси она ўз организмини ҳар томонлама чиниқтириб, ҳомила кўрганда, унинг нормал ривожланиши учун керак бўлган моддаларни тўплаб олади. Акс ҳолда аёллар ҳомиладорлик даврида ўзлари заиф, ҳар хил касалликларга берилувчан бўлиб қолишади. Шу боис бўлажак оналар аёллар консультациясига мурожаат этиб, шифокор назоратида мунтазам бўлишлари зарур.

Камқонликка дучор бўлган аёллар ва болаларни ялпи соғломлаштириш учун республика Соғлиқни сақлаш министрлиги областларда махсус марказлар, даволаш муассасаларида тегишли кабинетлар ташкил этишга қарор қилди.

Оналар ва болалар саломатлиги масаласига тўғри ёндашиш, бу аввало ҳомиладор ва кўзи ёриган аёлларни, янги туғилган гўдакларни, касаллик ва нуқсонларга эга бўлганда махсус (перинатология, неонатология, реанимация) марказ ва бўлимларга жойлаштириш, уларга мутахассислар назоратини кучайтириш, интенсив даволанишни таъминлашдан иборат. Аммо бундай муаммолар кўпгина областларда тегишли иморат ва бошқа шароитлар йўқлигидан секин ҳал этилмоқда. Мавжуд имкониятдан фойдаланишни турли баҳоналар билан пайсалга солаётган соғлиқни сақлаш органларининг раҳбарлари ва мутахассислар ҳам бор. Бу кечириб бўлмайдиган ҳолатдир.

Бир ёшгача бўлган болаларнинг нормал ривожланиши, улар касал бўлиб қолганда патронаж йўли билан кузатишнинг юқори сифатли бўлишига эришишнинг роли каттадир. Лекин жойларда бу соҳада юзакичилик ва расмиятчиликка эрк берилган. Область соғлиқни сақлаш органлари, Қизил ярим ой жамияти ташкилотлари бу масалада жиддийлик ва масъулиятлилик кўрсатишлари лозим.

Болалар орасида кўплаб учраётган айрим юқумли касалликларни жиловлаш, уларнинг ёмон оқибатларини бартараф қилиш учун реал имкониятлар бор. Юқумли касалликларга қарши профилактик эмлашни тўғри ташкил этиш, бу ишда йўл қўйилаётган камчилик ва тартибсизликларга барҳам бериш соғлиқни сақлаш органларининг вазифасидир.

Эмлашдан врач-педиатрнинг асосли чеклашидан ташқари бирор бола четда қолмаслиги зарур. Бу уларга хавф-хатарсиз ҳаёт бахш этишини ҳар бир ота-онанинг тушуниши ва шифокорларга кўмакчи бўлиши жуда муҳим.

Кенг тарқалган вирусли гепатитнинг олдини олиш бўйича қилинган ишлар ҳозирча бу касалнинг бир меъёрда туришига ёрдам берди, холос. Бу соҳада шифокорларнинг навбатдаги вазифалари касалликни беморларда эрта аниқлаш, уларни шифохоналарга олиш, касаллик чиққан муҳитни чуқур ўрганиб, профилактика чораларини ўтказишдан иборатдир. Фақат қайнатилган сувни ичиш, мева ва сабзавотларни тоза ювиб истеъмол қилиш, ёзда дарё ва каналларда чўмилганда сув ютмаслик, оила аъзолари орасида хасталик пайдо бўлганда, беморни албатта шифохонага ётқизиб, врач-эпидемиолог тавсияномаларини бажариш хасталикнинг олдини олиш демакдир.

Юқумли касалликларнинг тарқалиши жойларда аҳолининг ичимлик ва бошқа эҳтиёжлар учун зарур сув билан етарлича таъминланмаганлиги, кўпгина область ва районларда канализациянинг йўқлиги билан узвий боғлиқ. Республика аҳолисининг сув таъминотини яхшилашга қаратилган тадбирларнинг тезроқ ниҳоясига етказилиши бундай касалликларнинг тарқалишига чек қўйиши шубҳасиз.

Атроф-муҳитни муҳофаза қилишга республикада маълум даражада эътибор берилаётган бўлса-да, кўрилаётган тадбирларнинг натижаси ҳали қониқарли эмас. Бу соҳада қилинадиган ишлар ҳам кўп. Биргина соғлиқни сақлаш системаси даволаш-профилактика муассасаларида чиқиндиларга бой оқаваларни тозалаш учун 470 дан зиёд компакт мосламалар талаб этилади. Мавжуд камчиликларнинг оқибати турли касб касалликларининг саноат шаҳарлари ва баъзи қишлоқ хўжалик районларида йил сайин ошиб бораётганлиги ёки камаймаётганлигида намоён бўлмоқда. Ана шундай ҳолатнинг юз бераётганлигига қарамай, санитария назоратининг талаби суст бўлган жойларда корхона ва хўжаликларнинг атроф-муҳитни соғломлаштиришга қаратилган маблағлари ўзлаштирилмай, бошлаган ишлари чала қолмоқда.

Мамлакатимизда халқ саломатлигига муҳим давлат иши деб қаралаётган, шунга яраша соғлиқни сақлаш ишига ҳамма имкониятлар яратилаётган бир пайтда, совет кишилари ҳам якдиллик билан соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, кашандалик, ичкиликбозлик, гиёҳвандликка берилиш каби одатларни ўзлари учун ёт билиб, физкультура ва спортни, туризмни ривожлантиришга интилмоқдалар. Шифокорлар амалга ошираётган диспансеризация ва бошқа профилактика ишлари бунга кўмаклашиши керак.

Ҳозирги пайтда фақат ҳар бир шифокорнинг ўз бурчини улкан масъулиятлилик билан ўташи ва яхши меҳнат кўрсаткичларини қўлга киритиши билангина республикада соғлиқни сақлаш ишини нуқсонлардан ҳоли қилиш ва баландроқ поғонага кўтариш мумкин. Бунга эришиш партия ва давлатимизнинг медицина ходимларига кўрсатаётган ғамхўрлигига, халқимизнинг бизга бўлган чуқур ҳурматига жавобимиз бўла олади.

С. БАҲРОМОВ,
Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министри.

«Совет Ўзбекистони» материаллари изидан

«РАСМИЯТЧИЛИК»

Газетанинг 1987 йил 22 март сонида босилган юқоридаги сарлавҳали танқидий мақолада Бўка районидаги «Кўкорол» совхозининг сут-товар фермасида социалистик мусобақага панжа орасидан қаралаётганлиги ва бошқа нуқсонлар очиб ташланган эди.

БЎКА РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИдан олинган расмий жавобда қайд этилишича, мақола юзасидан текшириш ўтказилди. Унда келтирилган фактлар тасдиқланди. Ҳақиқатан ҳам совхознинг сут-товар фермасида чорвадорлар уйи жиҳозланмаган, социалистик мусобақанинг ошкоралиги таъминланмаган ҳамда мусобақа ўз ҳолига ташлаб қўйилган.

Текшириш натижаси совхоз партия комитети мажлисида чорвадорлар иштирокида муҳокама қилинди. Фермада оммавий-сиёсий ишлар қониқарсиз йўлга қўйилганлиги учун партия комитети секретари Ҳ. Абдуллаев огоҳлантирилди. Социалистик мусобақани ўз вақтида якунламаганлиги ва ошкораликни таъминламаганлиги учун совхоз касаба союз комитети раиси А. Абдусаломовга қаттиқ виговор берилди.

Совхоз дирекцияси, партия ва касаба союз комитетлари танқидий мақолада кўрсатилган камчиликларни бартараф этиш бўйича конкрет тадбирлар белгилади.

Ҳозирги кунда чорвадорлар уйи жиҳозланди, социалистик мусобақа якунлари сут соғувчилар ўртасида ҳар ўн кунда, молбоқарлар, бузоқбоқарлар ва ферма тракторчилари ўртасида эса ҳар ойда якунланиб борилмоқда.

Чорвадорлар уйида телевизор, радио, шахмат-шашка мавжуд. Кундалик газета ва журналлар олиб келиш устидан назорат ўрнатилди. Махсус доскага чорва маҳсулотлари етказиш бўйича 1986 йил якунлари ва 1987 йилги социалистик мажбуриятлар, сут соғувчиларнинг мусобақадошлари ва мусобақа шартлари ёзиб қўйилди.

Фермада душхона қурилиши ишлари бошлаб юборилди.

Бузоқхоналарни электр иситгич билан таъминлаш, ферма биноларини ремонт қилиш ва йўлларни асфальтлаш тадбирлари ҳам белгиланди.

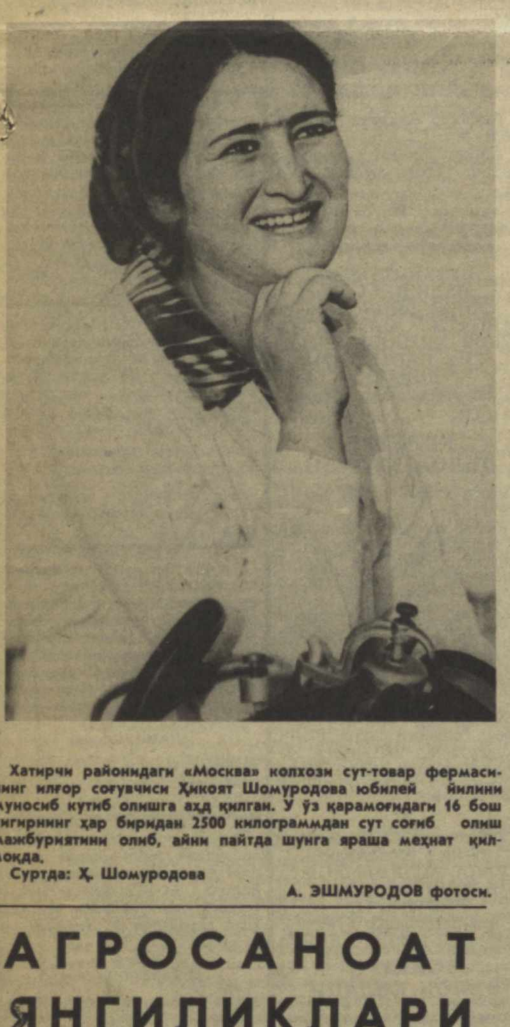

Хатирчи районидаги «Москва» колхози сут-товар фермасининг илғор соғувчиси Ҳикоят Шомуродова юбилей йилини муносиб кутиб олишга аҳд қилган. У ўз қарамоғидаги 16 бош сигирнинг ҳар биридан 2500 килограммдан сут соғиб олиш мажбуриятини олиб, айни пайтда шунга яраша меҳнат қилмоқда.

Суртда: Ҳ. Шомуродова

А. ЭШМУРОДОВ фотоси.

АГРОСАНОАТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ЯНГИ ТЕХНОЛОГИЯ БЎЙИЧА

Ўзбекистон дон илмий-тадқиқот институтининг экспериментал маккажўхоризорларида экиш агрегатлари бир вақтнинг ўзида бир нечта ишни бажармоқда. Улар уруғ ташлаш ва ўғит солиш билан бирга бегона ўтлар илдизини қуритиш учун ерни чуқур қилиб юмшатадилар, эгат олиб, ғалтак билан эгатлар тупроғини бостирадилар.

Тажрибалар кўрсатишича, экишнинг бундай технологияси ҳосилдорликни анча оширади.

Жиззах области.

НОВАТОРЛАР ИШЛАБ ЧИҚИШДИ

Ленинск мотор ремонт заводининг машинасозлари Андижон области боғдорчилик хўжаликларига янги калибрловчи машиналарнинг дастлабки туркумини жўнатдилар. Янгиликни инженер В. Вальков билан мастер В. Абрамов бошчилигида завод рационализаторлари ишлаб чиқдилар.

Шундай машиналарнинг ҳар бири соатига уч тоннагача турли мева ва сабзавотни сортларга ажратиб, бир йўла маҳсулотни қопларга ва яшикларга жойлай олади. Бу йилги мавсумда олтита машина ишлаб чиқаришда имтиҳондан ўтказилади.

Андижон области.

МИРЗАЧЎЛДА ЎРИМ ҚИЗҒИН

Сирдарё области хўжаликларида кузги буғдой ўрими бошланди. Комсомол районидаги «Первомаец» совхозининг механизаторлари комбайнларни биринчилар қатори далага олиб чиқишди. Комбайнчи Н. Соколов зарбдор суръатлар билан ўриш ва дон янчиш ишларини олиб бормоқда. У кунига бир ярим норма иш бажармоқда.

(ЎзТАГ).

● *Атеистик тарбия ҳужумкор бўлсин*

«Ленин Польшада» деб аталган кинофильмда шундай бир қизиқарли эпизод бор. Доҳий Краковдалигида Ука исмли қиз уй бекаси бўлиб хизмат қилади. Лениннинг чин инсоний фазилатлари айниқса, меҳрибонлиги Укани шу даражада ҳайратга соладики, натижада у Владимир Ильични ўз отасидай яхши кўриб қолади. Кунлардан бирида Ука кўчада бораётиб черковга кирмоқчи бўлади-ю, у ерга Ленинни ҳам таклиф қилади.

— Мен кирмайман, — дейди Ленин. — Чунки худога ишонмайман.

— Кирасиз, мени яхши кўрсангиз кирасиз, — деб туриб олади Ука.

Ортиқча расмиятчиликни ёқтирмайдиган Владимир Ильич Уканинг кўнглини қолдиргиси келмайди, киради. У ерга қадам босадию, кўз олдида архитектура, рассомчилик, ўймакорлик, хуллас, чинакам санъатнинг ажойиб гўзал кўринишлари намоён бўлади. Лекин бу нодир санъат намуналари диний ғоялар мазмунига бўйсундирилган, уни тарғиб қилишга қаратилган эди. Шунда доҳий хаёлидан, бундай кучли санъатга қарши курашмоқ учун пролетариат санъати ундан ҳам юқори, бениҳоя юксак бўлиши керак, деган ўй ўтади.

Бугун биз динлар ҳақида, айниқса, ислом динининг фаолияти тўғрисида мулоҳаза юритаётганимизда, Владимир Ильичнинг ана шу ибратомуз фикрлари кўз олдимизга келади. Негаки, бугун барча динлар, жумладан ислом дини инсоният тарихий тараққиёти жараёнида меҳнаткаш халқ жасорати туфайли майдонга келган юксак санъат намуналарини ҳам, тарихий ёдгорликлар, қадимий обидаларни ҳам ислом маҳсули сифатида талқин қилишга, уни оллоннинг аҳли мусулмонларга «инъоми» деб тушунтиришга уринмоқда. Яна улар ҳозиргача ислом гуллаган даврда яратилган санъат намуналари каби дурдоналар ҳануз майдонга келгани йўқ, деб даъво қилмоқдалар.

Ўқувчининг диққатини бу масалаларга тортганимизнинг боиси ва сабаблари бор. Эндиликда динлар, жумладан, ислом дини ҳам замон фан-техника тараққиётини эътибордан четда қолдирмаётир. Аксинча, уни ҳисобга олиб, ўзидаги кўпгина қоида ва ақидаларни замон ва тараққиётга мослаштиришга, бошқачароқ қилиб айтсак, «янгилаш»га, диннинг «илғор» томонларини «илмий» жиҳатдан асослашга уринмоқда. Бу ҳодиса бизнинг атеистларимиз олдига ҳам муҳим вазифа қўяди.

Бугун марксизм-ленинизм барқарор бўлган, барча динларнинг йўналиши ва моҳиятини очиб ташлашга назарий асос берган бир даврда атеистнинг қиёфасини худони инкор қилиш билангина ўлчаб бўлмаслиги ҳаммага аён бўлиб қолди. Бўлмаса нималар белгилайди бугунги атеистнинг қиёфасини?

«Ўзбекистон» нашриёти ўтган йили нашр этган филология фанлари кандидатлари З. Саидов ва И. Махлинларнинг «Марксизм-ленинизм диннинг ижтимоий тараққиётга таъсири» номли китобида худди мана шу масалаларга алоҳида эътибор берилган ва атрофлича таҳлил қилинган.

ИЖТИМОИЙ ТАРАҚҚИЁТ ВА ДИН

● *Китоблар оламида*

Аслида ислом динининг назариётчилари одамлар ўртасига нифоқ солмоқни, жумладан, қотилликни энг олий жазо деб уқтириб келишган. Агар дин шундай деб таълим бераётган бўлса ана шу дин пешволари 1990 йилга бориб 200 миллиард кишини қириб ташлашга қурби етадиган ядро қуролини ишлаб чиқаришга ҳисобсиз маблағ ажратаётган АҚШ билан ҳамнафас бўлаётганликларини қандай изоҳлаш мумкин? Нима учун бунча қуролларни ишлаб чиқариш гуноҳ ҳисобланмайди-ю, аксинча, уларни камайтириш, ҳатто бутунлай ишлаб чиқармасликка даъват этиш, жаҳон осойишта бўлишига ундаш ёлғонга йўйиляпти?

Асар муллифлари диний йўналишнинг худди мана шу томонларини таҳлил қилар экан, ислом дини қоидаларини ўзларининг реакцион ғояларига бўйсиндиришга уриниб бугунги кун талаблари билан мослаштиришга ҳаракат қилаётганларнинг асл қиёфасини очиб ташлашга интилишади.

Фаннинг роли тобора ортаётган, диний эътиқод сийқалашаётган бир пайтда айрим буржуа идеологлари олий мақсадларига эришишнинг барча кўринишларини дин туфайли деб тарғиб қилишга уринишаётир. Натижада ислом ҳомийлари ўз мавқеларини сақлаб қолиш учун диний ва илмий идеология ўртасидаги фарқларни хаспўшлашга, диний эътиқоднинг йўқолиб боришини дин кризиси сифатида эмас, балки «анъанавий» шаклларнинг эволюцияси тарзида тушунтиришга уринишмоқда.

Рисола муаллифлари бугунги идеология жабҳасидан мана шу муҳим масалага эътиборни қаратиб, диний найрангбозлик моҳиятини чуқурроқ очишга, «Ислом социализм»нинг асл қиёфасини кўрсатиб беришга киришади ва мулоҳазаларини эса характерли мисоллар орқали исбот этишади.

Буржуа идеологлари ва уларнинг исломшунос ҳомийлари жаҳонни уруш гирдобига етакловчи энг реакцион ғоялар билан келишгани, ҳатто буни исломнинг «муқаддас» оятлари билан исботлаган ҳолда, Ўрта Осиё мусулмонлари ҳаёти ҳақида истаганча уйдирмаларни тўқиб чиқаришдан ўзларини тиёлмаётирлар.

Бизнинг коммунистик ғоямиз ва эътиқодимиз диннинг ҳар қандай кўринишларини тан олмайди. Лекин совет кишиларининг Конституцион ҳуқуқлари —эътиқод эркинлигини демократиямиз ҳимоя қилади. Рисола муаллифлари бу масалада ҳам ўткир, курашчан позицияда турадилар. Улар мулоҳазаларини давлатимизнинг диндорларга кўрсатаётган ёрдамлари ва ғамхўрлигини баён қилишдан кўра, сўзни мамлакатимиз диндорлари ҳаётини ўз кўзлари билан кўриб, унга тан берган жаҳоннинг энг номдор дин арбобларига берадилар. Уларнинг Ўрта Осиё мусулмонлари ҳаёти билан танишганларидан сўнг иқрор бўлиб айтган сўзларини келтирадилар.

Асарда ислом динининг ижтимоий ҳаётга таъсири ва унга бўлган муносабатни белгилайдиган характерли хусусиятларидан бири Эрондаги ислом революцияси билан Афғонистондаги Апрель революциясининг бир-бирига қиёсий таҳлилидир.

Эрондаги ислом революцияси туфайли юз минглаб кишилар ўлган, ярадор бўлган, миллионлаб одамлар бошпанасиз қолган. Давлат маблағининг асосий қисми ҳарбий харажатларга сарфланган, мамлакат 200 миллиарддан зиёд зарар кўрган. Ислом республикасининг вакили Ражан Хуросоний эса БМТ минбаридан туриб, инсон ҳуқуқи нормаларига риоя қилиш Эрон ҳукуматининг ўз ихтиёрида эканини, чунки бу ҳукумат халқаро жамоатчилик томонидан қабул қилинган инсон ҳуқуқлари тўғрисидаги умумдекларацияни тан олмаслигини ошкора баён этди. Теҳрон «революцион» прокуратурасининг собиқ бошлиғи Ложувардий ўз интервьюларидан бирида Эронда исломнинг гуллашини тезлатиш учун бир миллион кишини йўқ қилиш зарурлиги тўғрисида гапиради.

Бугунги буржуа идеологлари мана шу даҳшатлардан воқиф бўлган ҳолда ислом ҳомийларининг барча жазо чораларини қўллаб-қувватлаб келмоқда.

Афғонистоннинг Халқ Демократик партияси халқнинг динга эътиқоди ва унинг миллий хусусиятларини эътиборга олиб, олижаноб ишларни амалга оширмоқда. Тинчликни ҳимоя қилиш, мамлакатда осойишталикни барқарор этиш, низоларнинг олдини олиш учун барча чора-тадбирларни белгиламоқда. Лекин буржуа идеологлари, худди ўша мусулмонлар қонининг тўкилишини қотиллик, гуноҳ деб ҳисоблайдиган «ислом ҳимоячилари» бу муқаддас ишни поймол этиш учун ўзлари ғайри дин аҳли деб ҳисобланадиган шахслар билан тил топишмоқдалар.

Мазкур асар бугунги идеология қурилиши муҳим проблемаларини қамраб олиши, чуқур илмийлиги, далил-исботларининг асослилиги билан ўзига хос аҳамият касб этади.

Ёқуб ЯКВАЛХЎЖАЕВ.

МУҲИМ ҚЎЛЛАНМА

Ҳозирги даврнинг характерли хусусиятларидан бири халқаро миқёсда икки қарама-қарши идеология — коммунистик ва буржуа идеология ўртасидаги шиддатли курашдир. Антисоветизм пропагандаси қатор воситаларни — матбуот, радио, телевидение, маданий алоқалар, туризм ва ҳоказаларни ишга солиб, эскилик сарқитларини, жумладан, диний таассубларни, хурофотларни жонлаштиришга, қўллаб-қувватлашга уринмоқда. Хусусан, АҚШ ва ГФРнинг радиостанциялари мамлакатимизда яшаб турган турли миллатларнинг, шу жумладан Ўрта Осиё республикалари халқларининг ўзаро бузилмас ҳамкорлигига раҳна солиш мақсадида туҳматомуз сафсаталар қаторида баъзи кишиларнинг ҳис-туйғуларини «қитиқловчи» материалларни эфир орқали эшиттиришни ҳам касб қилиб олганлар.

Маълумки, социализм шароитида совет кишиларининг иқтисодий-социал ва маънавий ҳаётида туб ижобий ўзгаришлар юз бериши туфайли аҳолининг кўпчилик қисми диний сарқитлардан бутунлай халос бўлди, уларнинг онглилиги ўсди. Лекин, шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш керакки, ҳозирги жўшқин ҳаётимизда ҳали ҳам диний эътиқодлар, эски анъаналар таъсири остида бўлган айрим кишилар бор.

Динга ишонувчилар ўртасида моҳирона, пухта ва яхши йўлга қўйилган илмий-атеистик пропаганда пировард натижада аҳолининг диний таассублардан халос бўлишига ёрдам беради. Бу борада қилинган яхши ишлардан бири Ўзбек совет энциклопедияси томонидан 1986 йили нашр этилган (фалсафа фанлари доктори М. Усмонов таҳрири остида) «Ислом» справочнигининг чоп этилиши ҳисобланади. Ушбу китобча илмий асосга таянган атеизм пропагандасига оид ўзбек тилида нашр қилинган дастлабки ишлардан бири бўлиб, шу куннинг талабига тўла мос келади.

«Ислом. Справочник»нинг дастлабки қисми ислом дини ва ҳозирги идеологик кураш масаласини ёритишга бағишланган. Бунда исломшунос олим М. Усмонов томонидан ислом динининг пайдо бўлиши, тарихи, унинг бир бутун эволюцион тараққиёти, таъсир доираси, зўрлик билан қатор мамлакатлар халқларининг ҳаётига киритилиши, ана шу иқтисодий, ижтимоий, сиёсий муносабатлар динамикасида, ислом таълимотида марказий ўринни эгалловчи шахс — Муҳаммаднинг «руҳий кароматлари», ўша давр ҳаёти негизида пайдо бўлган тенденцион гуруҳлар, турли оқимларнинг ўзаро кураши, шунингдек Қуръоннинг мусулмонлар ҳаётида тутган ўрни, шариат манбалари, хусусан «сунна», «ҳадис» категориялари атрофида пайдо бўлган турли диний, ҳуқуқий қарашлар тўғрисида мукаммал маълумотлар берилган. Шу билан бирга қўлланмада исломнинг ҳозирги ҳолати, буржуа империализмининг клерикализм реакцияси кучлари томонидан жойларда ундан ғоявий восита сифатида фойдаланилаётганлиги каби масалаларга кенг ўрин берилган.

«Ислом» справочнигининг диққатга сазовор жойи шундаки, қўлланманинг асосий қисмида исломга оид 400 дан ортиқ терминларнинг этимологияси, айрим оқим ва қарашларнинг тутган ўрни ёритиб берилган. Дарҳақиқат, ислом дини ва шариат атрофида тўпланган муайян фикрий қарашлар, чалкаш материаллар кўп. Мураккаб масалага ёндашишда олимларнинг илмий изланишларидан ҳам унумли фойдаланилган.

Лекин қўлланмада ислом динига оид баъзи сўзлар, хусусан мандуб, миён, пир, ҳанифа, эҳсон каби сўзлар алфавит хронологиясидан ўрин олмаган. Шунингдек, кундалик ҳаётимизда учраб турган баъзи зарарли, эски урф-одатлар, анъаналар диний ниқоб остида ўтказилмоқда. Хусусан жойларда диндорларнинг актив иштирокида ўлган кишиларга бағишланган етти, йигирма, қирқ каби исломга мутлақо дахли бўлмаган маросимлар ўтказилмоқда. Шу каби исломга ёт маросимларнинг диний ниқоб остида ўтказилиши, уларнинг моддий ва маънавий жиҳатдан зарарли, социалистик турмуш тарзига мутлақо хилоф хатти-ҳаракатлар эканлиги справочникда кўрсатиб ўтилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Шуни ҳам айтиб ўтиш зарурки, мазкур қўлланма тиражи идеологик ташкилотлар, ўқув юртлари ва маданий муассасалар, лектор ва пропагандистларнинг талабини қондирмаяпти. Справочникнинг кейинги нашрларида юқорида баён қилинган эътирозлар ҳисобга олинади, деган умиддамиз.

М. АБДУЛЛАЕВ,
фалсафа фанлари доктори, профессор,
М. АБРОРОВ,
фалсафа фанлари кандидати.

• Спорт

СОВРИНЛАР ВА ЎРИНЛАР

● ГОЛЛАНДИЯ. Вассенар шаҳрида чим хоккей бўйича Европа чемпионлари кубоги учун ўтказилган мусобақа тугади. «Андижанка» қизлари учинчи ўрин учун курашда Англиянинг «Слау» клубини 2:1 ҳисобида енгиб, бронза медали совриндори бўлишди. Бош соврин майдон эгаларига насиб этди. ГФРнинг «Блау Вайс» клуби иккинчи ўринни эгаллади.

● МОСКВА. Енгил атлетика бўйича ака-ука Знаменскийлар хотира-соврини учун ўтказилган халқаро мусобақа Италияда бўладиган жаҳон чемпионатига ҳозирликнинг ўзига хос кўригига айланди. Республикамиз вакили Р. Гатауллиннинг лангар билан сакрашда (570 см) муваффақият қозонгани мухлисларга аён. Унинг ҳамюрти С. Усов 110 метрга тўсиқлар оша югуришда маррада иккинчи бўлиб, Ўзбекистон рекордини ўрнатди. А. Бережнов 400 метрга югуришда учинчи бўлди. Яна бир вакилимиз В. Черников уч ҳатлаб сакрашда кучли олтиликдан жой олди.

● ЧЕБОКСАР. Марафонча юриш бўйича ўтказилган СССР чемпионатида ангренлик Р. Шайхутдинова 10 километрли масофада иккинчи ўринни олиб, спорт мастери бўлди. Мазкур масофага юришда фарғоналик З. Мустафоева эса 46 минут 50,05 секундлик натижа билан Ўзбекистон рекордини ўрнатди.

• Офицерлик — қаҳрамонона касб

ТАНКЧИЛАР БИЛИМ ЮРТИГА МАРҲАМАТ

генерал-майор Б. А. ФРОЛОВ,
П. С. Рибалко номидаги Тошкент Олий танк командирлари билим юртининг бошлиғи

Икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони бронетанк қўшинлари маршали П. С. Рибалко номидаги Ленин орденли Тошкент Олий танк командирлари билим юртининг тарихи социалистик давлат ҳарбий ташкилотининг, танк қўшинларининг, совет ҳарбий кадрларини тайёрлаш ва тарбиялаш системасининг қарор топиши ҳамда ривожланиши билан чамбарчас боғланган. Ана шу ҳарбий билим юрти Гражданлар уруши даврида — 1918 йилнинг 16 ноябрида В. И. Лениннинг шахсий кўрсатмасига биноан Нижний-Новгород шаҳрида ишчи-деҳқон Қизил Армияси командирлар составининг тайёрлаш курслари сифатида ташкил этилган эди.

Курсларда командир ҳарбий кадрларни тайёрлаш биринчи кундан бошлабоқ фронтларда, ҳаракатдаги армияда курсантларнинг жанговар ҳаракатлари билан боғланган эди. 1919 йилнинг майида курсантлар Дон дарёсининг юқори қисмида Оқ гвардиячи офицерларнинг контрреволюцион исёнини бостиришда қатнашдилар. 1920 йилда курсларнинг шахсий состави Врангел қўшинларини тор-мор этишда, 1921 йилда эса Кронштадт исёнини бостиришда иштирок этади. 1923 йилнинг сентябрида уч йиллик тўла таълим муддатини ўтаган биринчи Қизил командирлар курсни тамомлаб чиқадилар.

Советлар мамлакатининг мудофаа қудратини мустаҳкамлаш соҳасидаги муваффақиятлари учун 1930 йилда ишчи-деҳқон Қизил Армияси қизил командирларининг пиёдалар мактаби (ўша пайтда билим юрти шундай деб аталганди) СССР Марказий Ижроия комитетининг революцион Қизил Байроғи билан мукофотланган эди.

1932 йилнинг 15 мартида СССР Ҳарбий ва денгиз ишлари халқ комиссарининг буйруғи билан мактаб командир кадрлар тайёрлаш профилини ўзгартиради: у Нижогород бронетанк мактаби қилиб қайта ташкил этилади. 1934 йилнинг кузида биринчи офицер-танкчилар ўқишни битириб чиқишади.

Билим юртини тамомлаб чиққан кишилар урушдан олдинги йиллардаёқ аъло даражадаги ҳарбий маҳоратни кўрсатишган, кўпгина қаҳрамонона жасоратларни амалга оширишган эди. 1937 йилнинг февралида лейтенант Г. М. Склезне Испанияда фашистларга қарши жангларда кўрсатган мардлиги учун бронетанк қўшинларида биринчилардан бўлиб Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлган эди. Унинг номи билим юрти курсантларининг рўйхатига абадий ёзиб қўйилган. Билим юртини битириб чиққанлар Приморье ўлкасидаги Ҳасан кўли яқинида, Монголиядаги Халхин-Гол дарёсида, 1939-1940 йилларда оқфинлар билан бўлган можаро вақтида ботирларча жанг қилдилар.

Улуғ Ватан урушининг биринчи кунидаёқ билим юрти бошлиғи номига тушган юзлаб рапортларда фронтга жўнатиш илтимос қилинган эди. Муддатидан илгари битириб чиқиш мароси бўлди ва 252 нафар танкчи командир Ватанни ҳимоя қилишга жўнади. Орадан бир ой ўтгач, курсантларнинг зарбдор батальони тузилди, бу батальон Москва остоналарида, Ватанимиз пойтахти сари жонжаҳди билан интилаётган душман йўлида ажал билан юзма-юз турди.

1941 йилнинг сентябрида билим юрти Ўрта Осиёга кўчирилди.

Уруш йиллари мобайнида билим юртини тамомлаган 56 киши Совет Иттифоқи Қаҳрамони бўлди, шулардан икки кишига бундай унвон икки марта берилган. Қизил Армия учун кадрлар тайёрлаш ишидаги жуда катта муваффақиятлари ҳамда Ватан олдидаги жанговар хизматлари учун 1943 йилнинг ноябрида билим юрти Ленин ордени билан мукофотланган эди.

Урушдан кейинги йилларда билим юрти мамлакатдаги бошқа ҳарбий билим юртлари орасида бир неча марта энг яхши, деб топилди. 1961 йилда билим юртига машҳур танкчи-ҳарбий бошлиқ, бронетанк қўшинлари маршали, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони П. С. Рибалко номи берилди. 1965 йилнинг декабрида у Олий билим юртига айлантирилди ва ҳозирги номини — икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, бронетанк қўшинлари маршали П. С. Рибалко номидаги Ленин орденли Тошкент Олий танк командирлари билим юрти деган номни олди.

Ҳозирги вақтда Тошкент танкчилар билим юрти намунали совет ҳарбий билим юртларининг биридир. Бу ерда юқори малакали кадрлар тайёрлаш учун барча шарт-шароитлар яратилган, жуда бой моддий-техника базаси мавжуд. Курсантлар чуқур билим олиб, мураккаб жанговар техникани ишлатишда юксак амалий кўникмаларни ҳосил қиладилар. Ўқув синфлари электрлаштирилган стендлар, тренажерлар, жанговар техниканинг ҳаракат қиладиган макетлари билан жиҳозланган. Ажойиб спорт базаси мавжуд. Ўқув юрти юқори малакали ўқитувчи кадрлар билан таъминланган.

Билим юртининг курсантлари мактаб ўқувчилари билан қалин алоқа боғлашган. Билим юрти ҳузурида 9—10 синфларнинг ўқувчилари учун «Ёш танкчи» мактаби доимо ишлаб турибди.

Билим юртига 17 ёшдан 21 ёшгача бўлган йигитлар, шунингдек запасга бўшатилган, ёши 23 дан ошмаган, тўлиқ ўрта маълумотга эга бўлган ҳарбий хизматчилар қабул қилинади. Кириш имтиҳонлари 1 июлдан 1 августгача математикадан (оғзаки), физикадан (оғзаки), рус тили ва адабиётидан (ёзма), СССР тарихидан (оғзаки) топширилади. Мактабни олтин ёки кумуш медаль билан тамомлаган йигитлар кириш имтиҳонларини фақат математикадан топширадилар. Бундан ташқари, номзодлар ГТО комплекси нормалари ҳажмида жисмоний тайёргарлик бўйича текшириб кўрилади. Билим юртининг чақириғи билан келган номзодлар бепул овқат ва ётоқхона билан таъминланадилар.

Ўзини энг олижаноб ва мардонавор касб — Ватан ҳимоячиси касбига бағишлашга қарор қилган кишиларни билим юртимизда кутамиз.

(ЎзТАГ).

РЕКЛАМА ✿ ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
1987 йил учун қуйидаги мутахассисликлар бўйича
АСПИРАНТУРАГА
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда: дифференциал тенгламалар ва математик статистика, эҳтимоллик назарияси ва математик статистика, ҳисоблаш математикаси, системали анализ ва автомат бошқариш, назарий механика, газ ва плазма суюқликлари механикаси, назарий ва математик физика, физик электроника (шу жумладан квант электроникаси), ярим ўтказгичлар ва диэлектриклар физикаси, атом ядроси ва элементар бирикмалар физикаси, органик химия, биохимия, биотехнология, умумий ва регионал геология, петрография ва вулқоншунослик, инженерлик геологияси, музшунослик ва заминшунослик, тупроқшунослик, КПСС тарихи, сиёсий иқтисод, диалектик ва тарихий материализм, илмий коммунизм назарияси, марксча-ленинча этика, эстетика ва маданият назарияси, илмий атеизм, дин ва атеизм тарихи, рус адабиёти, совет кўп миллатли адабиёти, рус тили, журналистика, иқтисодий социал география, метеорология, иқлимшунослик ва агрометереология, давлат ва ҳуқуқ назарияси ва тарихи, сиёсий ва ҳуқуқий билимлар тарихи, давлат ҳуқуқи, совет қурилишини бошқариш, маъмурий ҳуқуқ, молия ҳуқуқи, педагогика назарияси ва тарихи, ўқитиш методикаси (тармоқлар бўйича), умумий психология;

ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда: математик кибернетика, назарий механика, букиладиган қаттиқ жисмлар механикаси, суюқликлар, газ ва плазма механикаси, назарий ва математик физика, радиофизика (квант радиофизикаси ҳам шу ҳисобда), физик электроника (шу жумладан квант электроникаси), ярим ўтказгичлар ва диэлекриклар физикаси, аналитик химия, физикавий химия, юқори молекуляр бирикмалар химияси, биоорганик химия, табиий ва физиологик актив моддалар химияси, коллоид химия, биофизика, зоология, ихтиология, ўсимликлар физиологияси, гидробилогия, генетика, биотехнология, умумий ва регионал геология, петрография ва вулқоншунослик, инженерлик геологияси, музшунослик ва заминшунослик, палеонтология ва стратиграфия, фойдали қазилмаларни қидириш ва разведка қилишнинг геофизик методлари, тупроқшунослик, КПСС тарихи, умумий тарих, археология, сиёсий иқтисод диалектик ва тарихий материализм, фалсафа тарихи, илмий атеизм, дин ва атеизм тарихи, табиатшуносликнинг фалсафий масалалари, рус адабиёти, совет кўп миллатли адабиёти, Ғарбий Европа, Америка ва Австралия адабиёти, чет эл Осиё ва Африка мамлакатлари халқларининг адабиёти, журналистика, рус тили, герман тиллари, қиёсий-тарихий, типологик ва қиёсий тилшунослик, таржима назарияси, физикавий география, геофизика ва ландшафтлар геохимияси, қуруқлик гидрологияси сув ресурслари, жиноий процесс, суд қурилиши, прокурор назорати, криминалистика, педагогика назарияси ва тарихи, ўқитиш методикаси (тармоқлар бўйича), умумий психология.

ҲУЖЖАТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИШ МУДДАТИ —25 АВГУСТГАЧА.

Справкалар учун университетнинг аспирантура бўлимига мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, 95-алоқа бўлими, Студентлар шаҳарчаси, «Д» корпуси, 11-қават, 113-хона. Телефонлар: 46-39-48, 46-54-07.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
ПОЛИМЕРЛАР ХИМИЯСИ ВА ФИЗИКАСИ ИНСТИТУТИ
патент-лицензия тадқиқотлари ва уларни техник-иқтисодий асослаш бўлимининг кичик илмий ходими
ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 13 июнгача.

Адрес: 700061, Тошкент шаҳри, Гоголь кўчаси, 74-уй.

●

СССР Медицина-биология саноати министрлиги
БУТУНИТТИФОҚ МЕДИЦИНА ВА МИКРОБИОЛОГИЯ САНОАТИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ХИМИЯ-ТЕХНОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ (ВНИХТИ)
лабораториялар бўйича
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

катта илмий ходим: оксидланиш катализи;

кичик илмий ходимлар: жараёнларни моделлаштириш ва оптималлаш, патент-лицензия ва ахборот-тадқиқотлар, оксидлаш жараёнлари катализаторларини ишлаб чиқариш технологияси сектори.

Конкурс муддати —эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Ҳужжатлар юбориш учун адрес: Тошкент шаҳри, Г-143, Академиклар шаҳарчаси, Ф. Хўжаев кўчаси, 40-уй. Телефонлар: 62-59-54, 62-59-25.

●

Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министрлиги
ЎЛКА МЕДИЦИНАСИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
лабораториялар бўйича
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кичик илмий ходимлар: овқат ҳазм қилиш органлари патологияси, экспериментал гастроэнтерология, тиреоид патология (2).

Конкурс муддати — 21 июнгача.

Институт адреси: 700125, Тошкент шаҳри, М. Горький проспекти, 56-уй. Телефонлар: 62-27-02, 62-27-13.

Театр

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 11/VI да **Нурхон**, 12/VI да **Аршин-мол-олон.**

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аппаратининг партия ва касаба союз ташкилотлари Марказий Комитет масъул ходими Ў. Ж. Очиловга отаси

Жалол ОЧИЛОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон ССР Давлат план комитетининг илмий-техника информацияси ва техник-иқтисодий тадқиқотлар илмий-текшириш институти коллективи илмий-методик бўлим мудири Ш. Ғ. Маҳкамовга отаси

Ғулом Маҳкамович МАҲКАМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг «Кибернетика» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси қошидаги «Алгоритм» илмий-тадқиқот институти коллективи лаборатория бошлиғи, техника фанлари кандидати Т. Ғ. Шамсиевга отаси

Ғулом ШАМСИЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи Жиззах областидаги «Ойқор» боғдорчилик-узумчилик совхози директори А. Наримоновга онаси

Робия ЭРНАЗАРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

• Ташвишли сигнал

ҚОҒОЗДАГИ ХАШАК

Агар қоғоздаги режалар тўла рўёбга чиқса, фермалар озуқага тўлиб-тошиб кетарди. Вазифалар, топшириқлар, тадбирлар...

Қўшкўпир район партия ва совет ташкилотлари, агросаноат бирлашмаси қабул қилган қарорларда чорвачиликдаги қолоқликни тугатиш учун нималар қилиш кераклиги муфассал баён қилинган. Бирлашма кенгашида, район ижроия комитети мажлисларида одат тариқасида ойлик, квартал иш якунлари таҳлил қилинди, камчиликлар кўрсатилиб, уни тузатиш зарурлиги уқтирилди. Афсуски, ишда ўзгариш сезилмаётир, кўпчилик хўжаликларда чорвачиликдаги аҳвол ўнглаб олингани йўқ.

Киров номли колхозда қишлов даврида озуқа тугаб қолиб, ферма мудири Ж. Қурбонбоев билан бош зоотехник О. Каримов ҳар томонга бош уришди. Қўшни хўжалик — бўрдоқичилик базасидан саккиз минг сўмга сотиб олинган хашак уларнинг жонига ора кирди. Йилнинг биринчи кварталида сигирлардан пландаги 150 тонна ўрнига 99 тонна сут олинди, холос. Тўрт ой ичида эса 250 бош сигирнинг ҳар биридан соғиб олинган сут атиги 496 килограммни, яъни ҳар бош сигирнинг кунлик маҳсулдорлиги 5 килограммдан камроқни ташкил этди.

Май ойида сигирларга ҳўл беда берила бошлагач, кунлик маҳсулдорлик бир мунча ошган бўлса ҳам, сут етиштиришда қолоқлик ҳануз давом этяпти. Сут тайёрлаш ярим йиллик плани эндигина 70 процентга етди, 300 тонна ўрнига 210 тоннага яқин сут тайёрланди. Ҳисоб-китобга кўра, ҳар куни камида икки ярим тоннадан сут соғиб олинса ярим йиллик план уддаланади, ҳозир эса кунлик кўрсаткич бир ярим тоннага ҳам етмаётир.

Колхозда бўлганимизда, янги қурилган «Чорвадорлар уйи» ва сут фермасини кўриб, кейинги даврда амалга оширилган ишлар билан танишдик. Оқни қора деб бўлмайди, кўп иш қилинган. Меҳнатни ташкил этишнинг пудрат системаси — амал қилаётир, чорвадорларга дуруст маданий-маиший шароитлар яратилган. Тармоқни ривожлантиришга даъват этувчи шиорлар, плакатлар, кўрсаткич тахталар, мусобақа экрани — ҳаммаси бор. Лекин, пировард натижалар мутлақо қониқарсиз. Нега?

— Қуруқ шиорлар билан сут кўпаймайди. Моллар қоғоз емайди, уларга тўйимли, сифатли озуқа керак. Рационни кўзга кўринарли жойга осиб қўйибмиз-у, амалда унга риоя қилмаяпмиз. Ҳозир сигирларга фақат бир хил ўт — янги ўрилган беда пичани беряпмиз. Омихта ем таъминоти учма-уч, кунжара йўқ, табиий ўтлар тайёрлашга энди киришамиз, —тан олди ферма мудири.

Кўрсаткич тахтасига назар ташлаймиз. 12 соғувчидан ҳеч бири квартал ва ойлик планларини бажармаган. Масалан, О. Исмоилова, С. Жонибекова ва К. Аҳмедова ўтган ойларда планни 60 процентга ҳам етказиша олмади. Мусобақани якунлашда юзакичиликка йўл қўйилмоқда, план интизоми бузилишининг сабаблари очиб ташланмаётир. Ахир, озуқа билан таъминлашдаги узилиш ва тартибсизлик учун пудратчилар эмас, колхоз правлениеси масъул-ку? Правление раиси Ю. Олимов ем-хашакни сўзда эмас, амалда кўпайтириш тадбирларини кўрмаётир.

Колхозда 190 гектар эски бедапоя бор, 25 майгача фақат 35 гектар майдонда биринчи ўрим ўтказилди. Суръат тезлатилмаса, ўрим июнь ойида ҳам ниҳоясига етиши гумон. Пичан ва бошқа табиий ўтларни жамғаришга киришилмаган, озуқа тайёрлашга етарли ишчи кучи ва техника ажратилмаётир. «Ҳали вақт эрта» деб муҳим ишни кейинга сураётган бепарво раҳбарлар оқибатда «аттанг!» деб бармоқ тишлаб қолишлари турган гап.

«Москва» колхози раиси Б. Отажонов билан фермада учрашганимизда, у сут камайиб кетганлиги сабаблари ва чорвачиликнинг етилган масалалари тўғрисида ҳаққоний мулоҳазаларни билдирди. Раис чорвани ривожлантириш омилларини яхши билар экан. Аммо билишгина кифоя эмас, ҳаракат қилиш керак. Тўғри, норма бўйича озуқа бирлиги талаб қилинади. Хўш, уни ким тайёрлаб беради? Фермани механизациялаш, озуқа цехини бир маромда ишлатиш, сигирлар зотини яхшилаш — хуллас, вазифалар аниқ. Уларни ким бажаради? Фермадаги кадрлар, колхоз раҳбарлари амалга оширишлари лозим. Ишчанлик мезони — сўз эмас, конкрет иш, самарадорлик.

Мана, баъзи рақамлар: ярим йиллик планда 225 тонна сут тайёрлаш кўзда тутилган. Ҳозиргача тайёрланганi — 170 тонна. Ҳар куни бир тонна сут соғиб олиняпти. Кўриниб турибдики, ярим йиллик план бажарилиши хавф остида. Ҳар бир сигирнинг кунлик маҳсулдорлиги ҳозирги 4—4,5 килограммдан 7—8 килограммга чиқарилса, план уддаланади.

— Сут камлиги тўғри. Фермадаги 227 бош сигирдан 172 таси соғиляпти, бошқаси сутдан чиқиб кетган, қисир қолган. 25 бош зотли сигир бор, холос. Ем-хашак балансида оқсилли озуқалар кам...

Раис ҳам, ферма мудири Р. Ёқубов ва ферма партия ташкилоти секретари, зоотехник О. Ҳасанов ҳам нуқсонларни шу тарзда тан олишади. Аммо ем-хашак базасини мустаҳкамлаш, сигирлар зотини яхшилаш, пудрат методини ва механизацияни жорий этиш соҳасидаги ишлар оқсаётганлигига ҳар хил сабабларни кўрсатишади. Беда ўрими ва табиий ўтлар тайёрлашдаги сусткашликка ҳам баҳона қоп-қоп. Важкарсонлар молни тўйдирмаслиги ва сутни кўпайтирмаслиги наҳотки раҳбарларга аён бўлмаса?

Районнинг Охунбобоев номли, Жданов номли ва «Иттифоқ» колхозларида ҳам сут етиштириш ҳажми белгиланган план топшириқларидан орқада қоляпти. Сигирларнинг озуқага ёлчимаётганлиги, пудратчилар билан тузилган шартнома мажбуриятлари беками-кўст бажарилмаётганлиги, чорвадорларга қулай меҳнат шароитлари яратиб берилмаётганлиги маҳсулдорлик пасайишига сабаб бўлмоқда. Қатор хўжаликларда беданинг биринчи ўрими ва дағал хашак тайёрлашда ғанимат фурсатлар бой бериляпти.

Район агросаноат бирлашмаси, хўжаликларнинг раҳбарлари фермаларда маҳсулот тайёрлашдаги қолоқликка хотима беришлари, ем-хашак тайёрлаш суръати ва сифатини ошириш борасида ҳар хил шовқин-суронлар ва ваъдабозликдан амалий ишга ўтишлари лозим. Энг муҳими, қоғозбозлик камайиб, чорва маҳсулотлари кўпайиши таъминлансин.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.
Б. ЭШЕЗОВ,
Қўшкўпир район «Мўл ҳосил учун» газетаси ходими.

Саломатлик ҳақида суҳбатлар

Орттирилган иммунодефицит синдроми (СПИД)ни чақирувчи вирусга қарши курашда Германия Демократик Республикаси олимлари муваффақиятга эришдилар.

Берлиндаги машҳур «Шаритэ» клиникасидаги Иммунология институтида СПИД вируси протеини структурасига таъсир кўрсатувчи инсон организмидаги моноклонал антитела (микробга ва унинг токсинига қарши организмда ҳосил бўладиган моддалар) топилди. Уни лабораторияда олиш усули ишлаб чиқилган.

Суратда: институт директори, профессор Рюдигер фон Бэр ва ходим Розелотте Вичке лабораторияда иш олиб боришяпти.

АДН—ТАСС фотоси.

СПИДга даво борми?

СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг Бутуниттифоқ аҳоли соғлом турмушини шакллантириш медицина проблемалари илмий-тадқиқот институтининг бўлим мудири, медицина фанлари доктори Лидия КОРОЛЕВА АПН мухбирига бу ҳақда қуйидагиларни ҳикоя қилиб берди:

— Организм юқумли касалликларни ўзига яқин йўлатмаслигининг асосий «мутасаддиси» бўлмиш иммунитет айни чоғда бутун тана ҳаётий қобилиятининг системаси ҳамдир. Иммунитет организмимизни микроб, вирус сингари ташқи хатарлардан ҳимоя қилади, шунингдек, ўз организмимизнинг ички агрессиясини даф эта боради. Шундай ҳужайралар ва оқсил доначалари борки, улар ўзга ҳужайраларни четлаштириб йўқ қилади. Шу йўл билан касаллик таҳдидини бартараф этади.

Иммунитет системаси кишш организмида бир хил, бетакрор, худди шу ген табиатига хос ҳужайраларнигина қолдиради. Организмнинг иммунитет муҳофазаси бузилганда унинг юқумли касалликлар ҳамда ёмон шиш жараёнларига қаршилик кўрсатиши сусайиб йўқолади. Натижада СПИД деб аталмиш (орттирилган иммунодефицит синдроми) касаллик ривожига имконият туғилади. Бу нарса аслида иммунитет системасининг зарарланиш негизида юзага келади. Касаллик организмга киши билмас ўтиб олади, ойлаб ва йиллаб давом этадиган яширин даврдан сўнг тез ривожлана бошлайди. Касалликнинг ташқи белгилари терида доғ пайдо бўлиши, тўқималарнинг зарарланиши, озиб кетишдир.

СПИД биринчи марта АҚШда 1979 йилда ошкор бўлди. Кейинчалик бу касаллик бошқа мамлакатларда ҳам аниқланди. Умумжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига қараганда, ўтган йилнинг охирларига келиб бутун Африка қитъасида СПИД билан икки мингга яқин касалланиш қайд этилган. Америка қитъасида, асосан АҚШ ва Канадада бу касаллик 30480 марта қайд этилди.

Ҳозирча СПИД вируси қачон ва қаерда пайдо бўлганлигини аниқ айтиш қийин. Лекин Африка мамлакатларида ҳам, АҚШда ва Ғарбий Европа мамлакатларида ҳам бу касалликка чалиниш хавфи бир хил.

Умумжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти экспертлари XX асрнинг охирларига бориб 1 миллиондан 5 миллионга қадар киши СПИДга чалиниши мумкин, деб ҳисобламоқда. Бинобарин СПИДга қарши даво излаш энг асосий проблема бўлиб қолди.

Бу проблема устида мамлакатимизда ҳам катта иш олиб борилмоқда. СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг Иммунология илмий-тадқиқот институти директори, академик Р. Петров айтганидек, совет олимлари вирус оқсил фрагментларини сунъий равишда синтез қилиш йўлидан бориб, бирмунча эътиборга лойиқ натижаларни қўлга киритдилар. Маълумки, бундай оқсил киши организмида антителлар—юқумли касалликларга қарши жафокаш курашчилар ишлаб чиқишга олиб келади.

Иммунология институтида СПИД вируси оқсилининг бир қисми кимёвий йўл билан синтез қилиб кўрилди. Шу зайл вакцина ишлаб чиқиш учун замин яратилди, дейиш мумкин.

СПИД асосан икки йўл билан —қон орқали ва жинсий алоқа вақтида ўтади. Бу хасталик озиқ-овқат, сув, ҳаво орқали юқмайди. Умуман, бахтимизга, бу касаллик унча юқумли бўлмай, ҳатто эридан хотинига ўтмаслиги ҳам мумкин.

СПИДга қарши кураш проблемасини бутун инсоният куч-ғайратини бирлаштириш йўли билангина ҳал этиш мумкинлиги эндиликда аён бўлиб қолди. Ана шундагина биз инсоният саломатлигига кўз тикаётган яна бир кушанда— мудҳиш СПИД касаллиги устидан ғалаба қиладиган ғалабани анчагина тезлатишга муваффақ бўламиз.

Игорь ВОЗНЕСЕНСКИЙ,
АПН мухбири.

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

• Тингланг, томоша қилинг — 11 июнь, пайшанба

Телевидение

МТ-I. 8.00 Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — «Илоннинг тожи». Бадиий фильм, 2-серия. 10.25 — Жонли табиат. 11.25 ва 16.30— Янгиликлар. 16.40— Тула шаҳар бадиий коллективларининг чиқиши. 16.55— Болаларга ҳайвонлар ҳақида. 17.25 — Мультфильмлар. 17.45 —РСФСР халқ артисти И. Ойстрах чалади. 17.55 — Ҳужжатли фильм. 18.35 — Баскетбол. Европа чемпионати. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Сўзни амалда иш билан оқла. 20.00 — Мультфильм. 20.10 — «Музикали воқеа», Кинокомедия. 21.30 — Время. 22.05 — Ленинград— Сиэтл. Бир йил ўтгач... Танафусда— Дунё воқеалари. 23.50 — Джаз панорамаси.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Менга таянч нуқтасини беринг. 1 ва 2-кўрсатувлар. 10.20 — Концерт. 10.45 —Ҳужжатли фильм. 11.15 — «Бувисининг набираси». Бадиий фильм. 12.35 — Испан тили. 13.05 — А. Гречанинов музикаси. 15.25 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Биз ҳамон ўшандаймиз. 20.00 — Ритмик гимнастика. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.50 — Қиш охирида Брейтовда. 21.30 — Время. 22.05 — «Метросозлар». Маданият уйи рус халқ хорининг концерти. 22.30 — Футбол. «Спартак» — «Зенит». 23.15 — Ҳужжатли фильм. 23.45 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 7.15 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Салом кичкинтойлар. 7.40 — Ҳужжатли фильм. 8.00 — Ахборот. 8.20— Тонгги тароналар. 8.30 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Абитуриент—87. 18.15— Ешлик. 18.50 — Мультфильм. 19.00 — Ҳужжатли фильм. 19.30 — Ахборот. 19.45 — КПСС Марказий Комитети Пленуми олдидан. 20.15— Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Қизлар гулдастаси. 21.30 — Время. 22.05 — Ягона сиёсий кун. 22.35 —«Антроцит». Бадиий фильм.

ЎзТВ-II. 19.35 — Теленовеллалар театри 20.35 — Реклама. 20.45 — Телефильм. 20.55— Сайловлар олдидан. 21.30 — Время. **ФРУНЗЕ.** «Ноқулай одам». Бадиий фильм.

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 7.40 — Пионер эрталиги. 8.30 — Меҳнат шарофати. 9.30 — ЎзССР халқ артистлари Р. Мазоҳидова ва М. Аҳмедов куйлайди. 10.15 — Ёзувчилар микрофон олдида. 11.15 — Ер ва эл. 12.10 — Ишчинома. 13.00 — Малиш. 13.30 — М. Ашрафий асарлари. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.40 — А. С. Пушкин. Поп ва унинг хизматкори Балда ҳақида эртак. 16.00 — Беш йилликнинг меҳнат суратлари. 18.15 — Юность. 19.20 — Юность Узбекистана. 20.45 — Қайта қуриш йўлларидан. ЎзССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров сўзи. 21.00 — «Лайли ва Мажнун» балетидан куйлар. 21.15 — Визнинг ташвиш ва умидларимиз. 22.30 — Санъат усталари ва ижрочи ёшлар концерти.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари: 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.